

DE OORLOG, 24 december 1914
 [ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27918]

[Donderdag 24 December 1914]

Inhoudsopgave 24 december 1914

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27918]	1
DE OORLOG	3
Op het Westelijk oorlogstooneel.	3
In België en Frankrijk.	3
De strijd aan de IJser.	3
Officieele Duitsche berichten.	4
Fransche berichten.	4
Op het Oostelijk oorlogstooneel.	4
Officieele Duitsche berichten.	4
Oostenrijksch legerbericht.	4
Op Zee.	5
Een Fransche onderzeeër in den grond geboord.	5
BELGIË.	5
Belgische berichten.	5
ENGELAND.	6
Een rijke gift.	6
"Der Tag".	6
De aanval op de Engelsche kust.	6
Uitvoer verboden.	6
DUITSCHLAND.	6
De oud-afgevaardigde Weill.	6
Waarzeggen verboden.	6
TURKIJE.	7
De opmarsch naar Egypte.	7
De Senoessi.	7
PORTUGAL.	8
Een inval in Angola.	8
De Portugeesche Kamer.	8
ALBANIË.	8
Esad pasja.	8
VEREENIGDE STATEN	8
Een mislukte bomaanslag.	8
ZUID-AFRIKA.	8
Engelsche berichten.	8
Nederland en de Oorlog.	9
De Nederlandsche post en de Engelsche censor.	9
Belgische Studenten.	9
Bijdragen uit Amerika.	9
Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914.	9
Verboden uitvoer.	9
Jaarwedden van onderwijzers onder de wapenen.	9
OOSTENRIJK.	10
De keizer van Oostenrijk.	10
FRANKRIJK.	10
Uit het Fransche Parlement.	10
RUSLAND.	10
Een waarschuwing	10
Belgische vluchtelingen.	10
Te Haarlem.	10
Belgische Studenten.	10
BEURS EN NIJVERHEID.	10
Heropening der Londensche Beurs.	10
Goudbeweging.	10
De Noorsche Leening.	10
Rentevoet der Duitsche Beleeningskassen.	10
Oostenrijksch-Hongaarsche Bank.	11
De Italiaansche leening.	11
Oogstberichten.	11
Nieuwe uitgiften.	11
De Beers Company.	11

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 december 1914

Uit de Vereenigde Staten.	11
Financiën van Costa Rica.	12
Braziliaansch Moratorium.	12
Leening Canada.	12
INGEZONDEN STUKKEN.	12
Nederlandsche Industrie.	12
[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27918]	13
DE OORLOG	13
De algemeene toestand.	13
Op het Westelijk oorlogstooneel.	15
Aan de Yser.	15
De toestand te Rijssel.	15
Aan het Yserkanaal.	15
In Noord-Frankrijk.	15
Op het Oostelijk oorlogstooneel.	15
Wijziging der Russische strategische plannen.	15
Officieele Russische berichten.	16
Op het Zuidelijk oorlogstooneel.	16
De terugtocht der Oostenrijkers.	16
Op Zee.	16
Het wapenfeit van de B. 11.	16
DUITSCHLAND.	17
Kerstmis in oorlogstijd.	17
Vlektyphus onder Russische gevangenen.	18
Engeland en Duitschland.	19
FRANKRIJK.	19
Fransche gewonden.	19
Het parlement	19
ENGELAND.	19
Verschillende Engelsche berichten.	19
Een Kerstgroet van Koning en Koningin.	19
Voor de Belgen.	19
Een Duitsch oordeel.	19
Het Fransche Geelboek.	20
Wraak van Scarborough.	20
OOSTENRIJK.	21
Door een overwinningsbericht gestorven.	21
RUSLAND.	21
De Tsaar te Moskou.	21
TURKIJE.	21
In den Kaukasus.	21
JAPAN.	21
Geen Japanners naar Europa.	21
ZUID-AFRIKA.	21
ROEMENIË.	21
De houding van Roemenië.	21
EGYPTE.	21
De "Sultan".	21
INGEZONDEN STUKKEN.	22
Ergerlijk en onvaderlandslievend.	22
Nederland's kansen op oorlog.	22
De Oorlogsleening.	24
Allerlei.	26
Duitsche oorlogs-bibelots. - "Neuheit!	26
Eigenaardige verwondingen.	27
Wetenswaardigheden.	27
De oorsprong der loopgraven.	27
Snippers.	28
Advertentiana:	28
Uit een dagblad:	28
In- en Uitval.	28
Korporaal-titulair.	28
BINNENLAND.	28
Leeningwet 1914.	28
De Nederlandsche post en de Engelsche censor.	29
Op het Westelijk oorlogstooneel.	30

De strijd aan de Yser.	30
Van het Zuidelijk oorlogstooneel.	31
De Servische overwinning.	31
Op Zee.	32
Watervliegtuigen in actie.	32
BELGIË.	32
Een rectificatie.	32
DUITSCHLAND.	32
Voorraad levensmiddelen.	32
"Hollandsche" Belgen.	32
Een bekendmaking.	33
De vluchtelingen.	34
BEURS EN NIJVERHEID.	34
De vrijwillige Geldleening.	34
Londensche Beurs.	37
Bankiersfirma A. Goldfelder.	37
Crédit Foncier de France.	37
Uit de Petroleumindustrie.	37
Uit Duitschland.	37
Duitsch-Russische Oorlogskredietbank.	37
Uit de Vereenigde Staten.	38

5

EDITIE VAN 2 UUR. OCHTENBLAD. Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit twee bladen. Kerstmis. Vrijdagavond en Zaterdagavond verschijnt het Handelsblad niet.

DE OORLOG

10

De strijd aan de Yser. — Oostenrijkers en Russen. — De Senoessi.

Op het Westelijk oorlogstooneel.

In België en Frankrijk.

15

PARIJS, 23 Dec. (Reuter.) (Communiqué van gisteren.) Wij zijn eenigszins vooruitgegaan tusschen de zee en den weg van Nieuwpoort naar Westende en eveneens in de buurt van Steenstraete en Bixschoote.

Ten oosten van Béthune hebben wij met de hulp der Engelschen het dorp Givenechy ?-La Basée, dat ons ontnomen was, heroverd.

20

In de buurt van Perthes-les-Hurlus hebben wij na twee aanvallen het laatste stuk van de linie, waarvan wij op 21 Dec. reeds gedeelte hadden genomen, veroverd.

Gemiddelde vooruitgang 800 M.

In de het laatst genomen loopgraaf maakten wij een sectie mitrailleuses buit en namen wij de bedieningsmanschappen gevangen.

Wij hebben eveneens vorderingen gemaakt ten noordoosten van Beause.

25

Wij zijn vrij belangrijk vooruitgegaan in het bosch La Guirie op een front loopgraven van 400 M. en een diepte tot 250 M.

Bij de nog voortdurende gevechten rondom Boureuilles schijnen de troepen het vrij belangrijke voordeel, dat zij gisteren hadden behaald, niet geheel te hebben kunnen handhaven.

30

De strijd aan de IJser.

Een onzer correspondenten te Sluis seint het volgende:

35

De strijd aan de IJser is sedert enkele dagen met nieuwe hevigheid hervat ten N.-O. van Nieuwpoort, op de eenige strook land, welke tusschen de zee en het kanaal van Nieuwpoort niet overstroomd is. Dagelijks hebben bloedige gevechten van man tegen man plaats in de streek, tusschen Lombaertzijde en Westende gelegen, waar de verbondenen in de aldaar zeer breede duinstrook een voor hen zeer gunstige stelling houden en vrij gemakkelijk de hevigste aanvallen der Duitschers kunnen tegenhouden. Dit is nog onlangs weer gebleken bij den eersten aanval op Palingbrugge-Nieuwpoort, die met de hulp der vloot afgeslagen werd. Deze aanval was gericht op de drie op elkander volgende bruggen welke den weg naar Kales beheerschen.

40

Volgens de jongste berichten zouden de verbondenen een geslaagden tegenaanval hebben gedaan en zijn ze thans tot Middelkerke gevorderd. Dit is een plaatsje halfweg Oostende en Nieuwpoort.

45

Dit bericht moet echter nog bevestigd worden.

Priester Beyaert van Brugge, broeder van den bekenden uitgever, had onlangs aan een koerier een brief medegegeven, waarin hij van de Duitschers sprak als de *?ils serviteurs d'Attila*. De koerier werd aangehouden en de brief natuurlijk ontdekt. Voor zijn weinig vriendelijke betiteling van den vijand is Beyaert nu veroordeeld tot drie

50 jaren gevangenisstraf (Van deze arrestatie heeft een onzer verslaggevers destijds uitvoerige mededeelingen gedaan.)
Het vonnis werd op al de muren van Brugge aangeplakt.

Officieele Deutsche berichten.

55 BERLIJN, 23 Dec. (W. B.) Officieel wordt door het groote hoofdkwartier gemeld: De aanval in de duinen bij Lombaertzijde en zuidelijk van Bixschoote werd door onze troepen gemakkelijk afgeslagen.
Bij Richebourg l'Avoué (ten noorden van Béthune) werden de Engelschen gisteren weder uit hunne posities verdreven. Ondanks alle wanhopige tegen-aanvallen werden alle
60 stellingen, die tusschen Richebourg en het kanaal van de Aisne naar La Bassée, aan de Engelschen waren ontnomen, door ons behouden en bevestigd. Sedert 20 December zijn 750 kleurlingen en Engelschen als gevangenen in onze handen gevallen. Vijf machinegeweren en vier mijnwerpers werden buitgemaakt.
In de omstreken van het kamp van Chalons ontwikkelde de vijand een krachtige actie.
65 Aanvallen ten noorden van Sillery en ten zuidoosten van Reims, bij Souain en Perthes, werden door ons, gedeeltelijk met groote verliezen voor de Franschen, afgeslagen.

Fransche berichten.

Het Fransche gezantschap deelt omtrent krijgsverrichtingen het volgende mede:
70 Tusschen de zee en de Leie hadden den 21en slechts artillerie-gevechten plaats. Van de Leie tot de Aisne hebben wij een aanval der Duitschers, die uit Carency (10 kilometers noordelijk van Atrecht) gepoogd werd te worden ondernomen, afgeslagen en eenige huizen te Blangy (drie kilometers oostelijk van Atrecht) bezet. De vijandelijke aanvallen op Mametz zijn afgeslagen geworden. Wij hebben eenige winst te
75 boeken oostelijk en westelijk van Tracy-le-Val. Onsgeschut heeft met veel uitwerking de hoogvlakte van Nouvreu beschoten (6 kilometers van Vic-sur-Aisne). In Champagne, om Souain, heeft een hevig bajonet-gevecht plaats gehad. Wij hebben in den omtrek van Perthes drie verdedigingswerken genomen, welke een loopgravenfront van 1500 meters vertegenwoordigen. Noord-oostelijk van Beau-Séjour op 5 kilometers
80 oostelijk van Perthes, hebben wij den 20en veroverde stellingen in staat van verdediging gebracht en alle loopgraven, welke den Calvariënheuvel bij Beau-Séjour omgeven, bezet.
In Argonne, met name in het La Gruriebosch, blijven wij vooruitgaan. Te St. Hubert hebben wij een aanval tusschen Argone en de Maas afgeslagen. Wij zijn eenigszins
85 vooruitgekomen in den omtrek van Vauquois (op een hoogte van 3 kilometer Zuid-Oostelijk van Varennes). Noordelijk van het bosch van Malancourt (tusschen Vauquois en de Maas) zijn onze troepen er in geslaagd een ijzerdraad-versperring te overschrijden en zich meester te maken van vijandelijke stellingen, waarin zij zich hebben gehandhaafd.

90 **Op het Oostelijk oorlogstooneel.**

Officieele Deutsche berichten.

BERLIJN, 23»Dec. (W. B.) In Oost- en West-Pruisen bleef de toestand onveranderd. De strijd aan de Bzoera en de Rafka duurt voort.
95 Op den rechteroever der Pilica was de toestand onveranderd.

Oostenrijksch legerbericht.

WEENEN, 23 Dec. (W. B.) Onze operaties in de Karpathen hebben een gunstig verloop. In het gebied van de Latorcze werd een aanval der Russen bij Volocz (Volovez)
100 afgeslagen. In het dal van de Boven-Ung maakten onze troepen gisteren bij Fenyvesvoelgy 300 man krijgsgevangen en drongen verder door ook ten noordoosten van den Lubkow-pas.
In de richting van Lisko hebben wij door een aanval terrein gewonnen. Het officieele *communiqué* van den Russischen Generalen Staf van 16 December beweerde,
105 dat wij aan dit front 3000 gevangenen en machine-geweren hadden verloren. Deze mededeeling is verzonnen. Onze troepen verloren hier aan doden, gewonden en vermisten in het geheel twee officieren en 305 man. Geen enkel kanon, geen enkel machinegeweer viel in handen van den vijand.
De hevige gevechten bij Krosno, Jaslo, Toechow en aan de beneden-Doenajec duren
110 voort. Aan deze rivier deden de Russen in den afgeloopen nacht nog een aanval, die echter werd afgeslagen met groote verliezen aan hunne zijde.
Aan de Nida staat de strijd voorloopig stil. Dicht bij den mond der rivier werd de brug van den vijand over den Weichsel in brand geschoten.
Ten zuiden van Tomaszow werd een nachtelijke aanval van Kaukasische regimenten door
115 onze troepen afgeslagen.

De gevechten tusschen de troepen onzer bondgenooten en de Russen om Rawka en aan de Bzoera duren voort over het geheele front. Ook is weder een nieuwe slag aan den gang.

Op Zee.

120 **Een Fransche onderzeeër in den grond geboord.**

WEENEN, 23 Dec. (Korr. Bur.) De Fransche onderzeeër "Curie" is door de strandbatterijen aan onze kust beschoten en in den grond geboord.

125 Een Oostenrijksche onderzeeër deed op 21 dezer in de Straat Otranto een aanval op een Fransch eskader. Tweemaal werd op het vlaggeschip (van het Courbet-type) een torpedo afgeschoten, die beide doel troffen.

[Wij hebben van Fransche zijde nog niets vernomen van een aan de Fransche vloot toegebracht verlies. Red. H.].

130 WEENEN, 23 Dec. (W. B.) Officieel wordt bevestigd, dat de Fransche onderzeeboot "Curie" tot zinken gebracht en de bemanning gevangen genomen is.

135 De onderzeeër No. 12, van de Oostenrijksche vloot, die in de Straat van Otranto een Fransche vloot van zestien schepen aantrof, torpedeerde tweemaal een vlaggeschip van het type-"Courbet"; beide schoten waren raak. Bij de verwarring, die hierop onder de vijandelijke vloot ontstond, de gevaarlijke nabijheid van enkele schepen en de hooge zee, benevens het heiïge weder, kon de onderzeeër over het lot van het getorpedeerde vlaggeschip geen zekerheid krijgen.

140 De Fransche onderzeeër "Curie", welke volgens bovenstaand bericht in den grond geboord is, maakt deel uit van een groep van 16 booten, die van 1910-13 gebouwd zijn. De boot heeft een waterverplaatsing van 550 ton. De snelheid boven water is 12-13, onder water 8-9 mijl. De "Curie" heeft 7 torpedo-lanceerbuizen. De bemanning telt 24 koppen.

145 Ook is er in het bericht sprake van het torpilleeren van een slagschip van het "Courbet"-type door een Oostenrijkschen onderzeeër, hoewel niet bekend is, of dit schip gezonken is.

150 Het "Courbet"-type is het Fransche "dreadnought"-type. Deze slagschepen hebben een waterverplaatsing van 23,500 ten en zijn bewapend met 12-30 c.M.-kanonnen en 22-14 c.M.-kanonnen. De bemanning is 1085 man. De schepen der "Courbet"-klase, die vier schepen telt, zijn de nieuwste slagschepen der Fransche vloot.

150 **BELGIË.**

Belgische berichten.

De Belgische legatie zond de volgende mededeeling betreffende de opvorderingen in België:

155 De Duitse overheden hebben voornamelijk de volgende koopmansgoederen opgevorderd, toebehoorende aan bijzondere personen en tegen overgifte van een eenvoudig ontvangbewijs, dat geenerlei waarde aanduidt:

Te Antwerpen katoen voor ongeveer 13 millioen; caoutchouc voor ongeveer 11½ millioen; wol id. id. 6 millioen; leder id. id. 10 millioen;

160 te Gent: katoenen garens en andere grondstoffen voor ongeveer 8½ millioen;

in de kolenstreek van Charleroi: koper uit de Electriciteitsfabriek voor ongeveer 1½ millioenen; werktuigen en gereedschappen voor pl.m. 10 à 12 millioen;

te Duffel: nikkel voor ongeveer 1 millioen;

165 te Mechelen en te. Stabroek: verduurzaamde levensmiddelen in bussen voor 2½ millioen, enz., enz.

Volgens het verdrag van 's-Gravenhage op de wetten van den oorlog zijn in het binnengevallen land de opvorderingen alleen geoorloofd voor de behoeften van het bezettingsleger, daarbij in aanmerking genomen of het bezette land daartoe bij machte is.

170 In België dienen thans de vorderingen niet voor de behoeften van het bezettingsleger, doch worden zij bestemd voor de Duitse *nijverheid*, zonder dat rekening gehouden wordt met de vermogens van het bezette land, dewijl *alle* grondstoffen zonder uitzondering worden weggevoerd.

175 Onder deze omstandigheden, meent de Belgische legatie, is het beginsel door de Haagsche verdragen bekrachtigd, dat het bijzonder eigendom moet geëerbiedigd worden, andermaal geschonden. De Belgische nijverheid is zodoende geheel *ten gronde* gericht ten voordeele van de Duitse industrie.

Bovendien zijn deze goederen medegenomen tegen een enkel ontvangbewijs zonder waardebepaling, hebbende de bezetter zich het recht voorbehouden om den prijs er van eenzijdig te Berlijn te doen bepalen.

180 Op die wijze behoudt de kooper alleen zich het recht voor, willekeurig de waarde vast te stellen van de met geweld aan den verkoper ontnomen handelswaar. Een enkel

voorbeeld kan, besluit de mededeeling, volstaan:

185 Voor de caoutchouc bedroeg de waarde in de maand Augustus 6 francs. Thans is zij tot 20 francs gestegen. Betaald tegen 6 francs komt de betaling van het artikel dat 20 francs waard is, hierop neer, dat voor 3 kilo; s de prijs van slechts één kilo voldaan wordt.

ENGELAND.

Een rijke gift.

190 De Maharajah van Gwalior heeft aan koning George een Kerstgeschenk gezonden, bestaande uit 41 ambulance-auto's met toebehooren. Sir David Barr, lid van den Raad van Indië, bood den Koning het geschenk aan – de autos waren voor het Buckinghampaleis opgesteld.

195 **"Der Tag".**

De Engelschen vertellen ter kenschetsing van den haat die de Duitschers jegens de Engelschen zou bezielen, dat het onder de Duitsche officieren, in het bijzonder de zee-officieren, gewoonte is, bij samenkomsten een dronk te wijden aan "den dag", daarbij dan doelend op den dag waarop ze met de Engelschen zouden kunnen afrekenen. Die enkele toast "de dag" is voldoende voor ieder om te begrijpen, dat hiermee alleen de afrekening met Engeland bedoeld is. De heer J. M. Barrie heeft dit tot aanleiding genomen na het schrijven van een gelegenheids-stukje, getiteld "Der Tag". Met stukje is eergisteren in het Coliseum opgevoerd. Slechts vier personen traden er in op: de kanselier, de keizer, een officier en "de beschaving". "Der Tag", een stukje in een 200 bedrijf, is in extenso in de "Daily Chron." van gisteren opgenomen. Het had bij het publiek veel succes, maar de pers-beoordeelingen zijn niet onverdeeld gunstig. Verschillende bladen, o.a. de "Times", vinden het nogal onbeduidend en de lezer zal zeker dit oordeel niet onrechtvaardig vinden – maar op het tooneel, in de 205 oorlogsstemming, doet het blijkbaar toch wel wat.

210

De aanval op de Engelsche kust.

LONDEN, 23 Dec. (Reuter.) De eerste minister heeft een brief gericht aan den afgevaardigde van Scarborough, waarin hij dezen mededeelt dat de Engelsche regeering alle schadevergoeding voor het verlies aan menschenlevens en de schade aan goederen 215 ten gevolge van den aanval der Duitschers op de kust, voor haar rekening neemt.

Uitvoer verboden.

LONDEN, 23 Dec. (Reuter.) Een bijvoegsel van de "London Gazette" bevat een koninklijk besluit, waarin de uitvoer van alle soorten ontplofbare stoffen, valonia (een product 220 uit Azië en Griekenland afkomstig van den valonia-eik, dat gebruikt wordt voor het looien) en benodigdheden voor het vervaardigen van laarzen en schoenen. Ook is verboden de uitvoer van alle soorten schepen, booten, drijvende dokken en gedeelten van dokken naar alle bestemmingen met uitzondering van de Britsche bezittingen en protectoraten.

225

DUITSCHLAND.

De oud-afgevaardigde Weill.

BERLIJN, 23 Dec. (Corr. E.) Het socialistische partij-bestuur en de socialistische 230 Rijksdagfractie publiceeren de volgende verklaring: "Van den afgevaardigde van onze partij, dr. Georg Weil, hebben wij sedert het einde der laatste Rijksdagzitting geen berichten ontvangen. Ook onze navorschingen bleven zonder resultaat. Indien de in de pers opgedoken geruchten, dat hij in het Fransche leger is getreden, zouden worden bewaarheid, dan heeft hij zich door deze handeling, die onverschoonbaar is, 235 natuurlijk buiten de Duitsche socialistische partij gesteld. De partij behoudt zich verdere stappen voor." Alle socialistische bladen veroordeelen op de scherpste wijze het gedrag van den voormaligen afgevaardigde Weill.

Waarzeggen verboden.

Het "Berliner Tageblatt" meldt: 240 Mistroostig kijken de wijze Sybillen van Berlijn haar hun inktspiegel of naar het koffiedik. Zij kunnen hun hoge wetenschap niet meer aan den man, of wat voor hen veel erger is, ook niet meer aan de vrouw brengen. De politie heeft namelijk verboden, dat gedurende den oorlog op straten en pleinen biljetten verdeeld worden, 245 waarin reclame gemaakt wordt voor kaartleggen, waarzeggen of eenige andere wijze van toekomstvoorspelling. Het "Berliner Tageblatt" voegt daaraan toe: het is jammer, dat men ook geen einde kan maken aan de voorspellingen van amateur-profeten over den toestand, het getal

Russische gevangenen, de buitgemaakte machinegeweren en dergelijke dingen.

250 **TURKIJE.**

De opmarsch naar Egypte.

BERLIJN, 23 Dec. (Corr. E.) De "Frankf. Ztg." meldt uit Konstantinopel, dat het Turksche leger eergisteren onder bevel van Djemal-pasja den opmarsch naar het Suezkanaal van Damascus uit is begonnen. In het gevolg van Djemal bevindt zich de broeder van den sjeih der Senoessi, Mehmed.

De Senoessi.

Van het oogenblik af, dat Turkije zich gemengd heeft in den oorlog, was er telkens sprake van de Senoessi, die zich reeds vroeger in de door Europeanen bezette Afrikaansche landen als ernstige vijanden van de indringers hebben betoond en die thans naar het heet, wederom naar de wapens grijpen. Bij het groote publiek is omtrent deze Senoessi zeer weinig bekend, een reden dus om aan de hand vaneen opstel in het "Berl. Tagebl." van dr. Steindorff, hoogleeraar te Leipzig, het een en ander omtrent hen mede te deelen.

265 De Senoessi zijn geen Afrikaansche volkstam, zooals velen meenen, maar leden van een Mohammedaansche secte, die onder de Arabieren en Berbers in Noord-Afrika, maar vooral onder de negers in Soedan, veel aanhangers telt.

De stichter van de orde, de grootvader van het tegenwoordige hoofd, heette Sidi Mohammed ben-Ali Es-Senoessi en naar diens bijnaam is de orde genoemd.

270 Mohammed werd in 1791 in een kleine Algerijnsch stadje geboren. Toen hij volwassen was, verhuisde hij naar Marokko. Hier trad hij in betrekking tot de aanhangers van een oude, Mohammedaansche secte, de *Chadiriye* en werd weldra een der ijverigste aanhangers haar leer. Kortens tijd voor de verovering van Algiers door de Franschen (1830), keerde hij naar zijn vaderland terug en trok hij ais prediker van stad tot stad en van dorp tot dorp om aanhangers voor zijn escetische leer te winnen.

275 Intusschen vond hij ook gelegenheid een bedevaart te doen naar Mekka, de heilige stad der Mohammedanen, waar ook het hoofd der Chadiriye Sidi Mohammed gevestigd was. Onderweg bleef hij eenigen tijd te Kairo, trad in verbinding met de officieele vertegenwoordigers van de Mohammedaansche theologie, die aan de beroemde Ashar-moskee onderwijs geven, maar slaagde er niet in invloed te krijgen op deze geleerden.

280 Een betere ontvangst vond hij te Mekka bij het hoofd der Chadiriye en weldra was de leerling de verklaarde opvolger. Maar nu traden de orthodoxe geestelijken van Mekka tegen Sidi-Ahmed en zijn leerling op en beiden zagen zich genoodzaakt een schuilplaats te zoeken in Zuid-Arabië bij de Wahabieten, de aanhangers van een verwante secte.

285 Toen Sidi Ahmed in 1835 gestorven was, keerde Mohammed es Senoessi naar Mekka terug en stichtte daar een school. Een groot aantal leerlingen schaarden zich om den nieuwen leeraar en noemden zich aanhangers der Senoessi. Op deze wijze ontstond uit de orde der Chadiriye die der Senoessi. Met buitengewone snelheid verspreidde zich hun leer. De politieke en geestelijke leiders te Mekka zagen met leede oogen den invloed van Senoessi met den dag toenemen en wisten ten slotte geen beter middel om te trachten dien invloed te fnuiken, dan hem te dwingen Mekka te verlaten. Hij droeg nu zijn school over aan zijn aanhangers en trok zelf over Egypte naar Tripolis. Op het plateau van Barka, niet ver van de stad Ben Ghazi, welbekend uit den Turksch-Italiaanschen oorlog, sloeg hij zijn hoofdkwartier op en stichtte hij een kloostermoskee. Twaalf jaren arbeidde hij daar, toen bracht hij, vermoedelijk uit vrees voor de hem vijandelijk gezinde Turksche overheid, zijn residentie over naar de kleine, in de Lybische woestijn gelegen oase Gaghabub. Hier bleef de orde, nadat Senoessi in 1859 gestorven was, thans onder leiding van zijn zoon tot 1895. Toen werd de zetel verplaatst naar het zuiden, naar de oase Koefra. Maar daar bleef men slechts kort. Wederom werd het hoofdkwartier verplaatst en wel naar Ain-Kalaka in het bergland van de Tibboe-negers en daar bevindt het zich thans nog.

300 Dat de orde zich zoo snel uitbreidde, was in de eerste plaats te danken aan het feit, dat de stichter er vooral op uit was de materieele positie van de leden te verbeteren. Waar hij kon bevorderde hij handel en verkeer. Eens werd, zoo vertelt men, een slavenkaravaan, die door den Sultan van Wadai, (Midden-Afrika) dwars door de Sahara naar Egypte werd gezonden, aan de westgrens van Tripolis door Arabische bedouïnen overvallen en geplunderd. Nauwelijks had Mohammed van dezen overval vernomen, of hij het door tusschenpersonen de geroofde slaven opkopen, en naar zijn residentie Gaghabub brengen. Hier werden zij ingewijd in de geheimen van de orde en daarna teruggezonden naar hun land. Van dien tijd dateert een hechte vriendschap tusschen den negersultan van Wadai en het hoofd der Senoessi, een vriendschap, die ten goede kwam aan de onderlinge handelsbetrekkingen tusschen dat groote rijk in

315 Midden-Afrika en de landen aan de kust van de Middellandsche Zee, vooral Tripolis en
Egypte.
Hoe grooter het aantal leden der orde werd, hoe meer ook haar bezittingen toenamen.
Overall, waar aanhangers der secte gevestigd waren, werden moskeeën en kloosters
gebouwd en van de bijdragen, die geheven werden, werden akkers en tuinen gekocht.
320 Neger-slaven moesten de woestijn ontginnen en zodoende ontstonden op verschillende
plaatsen, die voorheen bedekt waren, met geel zand, prachtige palmboschjes.
Senoessi predikte in de eerste plaats strijd tegen de heerschappij van Europa en
eischte, dat zijn aanhangers zich in alle opzichten aan den Europeeschen invloed
zouden onttrekken. Hij verbood hen zelfs met een Christen of Jood te spreken of hen
te groeten. Wanneer echter de Europeanen het mocht wagen de politieke
325 onafhankelijkheid van een Mohammedaansch rijk aan te tasten, zooals de Franschen in
Algiers en Marokko, de Italianen in Tripolis en de Engelschen in Egypte hebben
gedaan, dan traden de Senoessi op als de bitterste vijanden.
Verder eischte Senoessi, dat de aanhangers zijner leer zouden terugkeeren tot den
eenvoud van den ouden Islam. De regelen van de orde verboden alle weelde, vooral in
330 kleedij; goud en zilver mogen alleen gebruikt worden tot versiering der zwaarden,
want deze dienen tot den heiligen oorlog tegen de ongeloovigen.
Senoessi was echter zoo verstandig één uitzondering toe te staan, aan vrouwen nl. is
het geoorloofd zijden gewaden en gouden sieraden te dragen.
Op zijn sterfbed wees Senoessi zijn zoon aan als zijn opvolger en tevens als den
335 madhi, die voor het einde der wereld nog eens alle menschen in de leer van den
proleet zal vereenigen. De zoon aanvaardde die taak, hij volvoerde ze echter niet met
kracht van wapenen, maar begon een nieuwe politiek, die trouwens door zijn vader
reeds ingeleid was. Hij ging niet uit op de vernietiging der ongeloovige Europeanen,
maar op de bekeering van de honderdduizenden heidenen in de binnenlanden van Afrika.
340 En de zendelingen van den Senoessi slaagden erin talloze negers te bekeeren tot den
Islam en tevens tot de orde der Senoessi.
Dit groote succes verhindert echter niet, dat zij nog steeds het groote doel, de
vernietiging der ongeloovigen, voor oogen houden. Of zij te dien einde zich in
talrijke scharen bij de Turken, die feitelijk toch in samenwerking met ongeloovigen
345 strijd voeren, zullen aansluiten, zooals de Turken hopen en reeds verkondigen, zal de
toekomst leeren.

PORTUGAL.

Een inval in Angola.

350 LISSABON, 23 Dec. (Reuter.) De minister van koloniën deelde in het parlement mede,
dat de Duitschers opnieuw Naulila in Angola (Afrika) hadden aangevallen. Daar zijn
troepen gering in aantal waren, had de Portugeesche bevelhebber deze laten
terugtrekken om de Duitschers met een tegenaanval terug te kunnen werpen.

De Portugeesche Kamer.

355 LISSABON, 23 Dec. (Reuter.) De Kamer van Afgevaardigden nam heden een motie aan,
voorgesteld door Affonso Costa, waarin de Kamer opnieuw het vertrouwen te kennen
geeft, dat de regeering zal voortgaan de republiek te verdedigen en dat zij
maatregelen zal nemen ter voorbereiding voor de verdediging der koloniën en voor een
360 samengaan met Engeland in dezen oorlog.

ALBANIË.

Esad pasja.

365 DURAZZO, 23 Dec. (Korr. Bureau.) Op 20 dezer werd het paleis van Esad pasja te Tirana
in brand gestoken. Dit gaf hem aanleiding twintig man uit Dibra uit te zenden ter
bescherming van zijn in de buurt van Tirana gelegen bezittingen.

VEREENIGDE STATEN

Een mislukte bomaanslag.

370 NIEUW-ORLEANS, 23 Dec. (Reuters bij z. dienst.) Vier Duitschers, van wie twee moeten
hebben bekend, zijn gearresteerd onder beschuldiging dat ze een complot hadden
gesmeed om aan boord van een Britsche of Fransche stoomboot een helsche machine te
plaatsen. De politie nam een doos in beslag, die 25 pond dynamiet bevatte en een
uurwerk, dat op 28 December een ontploffing zou veroorzaken. Eén der lieden, die
375 heeft bekend, zou hebben verklaard: "we willen iets doen om het vaderland te helpen".

ZUID-AFRIKA.

Engelsche berichten.

Aan een communiqué van het Engelsche Ministerie van Buitenlandsche Zaken te Londen,

380 medegedeeld door de Engelsche Legatie, wordt het volgende ontleend:
De Zuid-Afrikaansche Regeering meldt dat troepen van de Unie een verkenningsstocht in
sterken getale ondernemen in de districten Aus en Ghabub in Duitsch Zuid-west-Afrika.
Het grondgebied van den vijand wordt op deze wijze over een belangrijken afstand
binnengedrongen.

385

Nederland en de Oorlog.

De Nederlandsche post en de Engelsche censor.

Ons avondblad bevatte een mededeeling van de "Frankf. Ztg." overgenomen door de "N.-
390 Ct.". betreffende een brief, uit Amsterdam naar Friedrichshafen verzonden en daar
bezorgd, voorzien van een Engelsch stempeltje en het bekende censorreepje.

De woonplaats van den afzender is Oranje-Nasaulaan 47.

Dit adres is dat van mr. Th. Heemskerk, den oud-minister-president. En dit doet bij
ons (Red. H.) nog meer het vermoeden rijzen, dat hier een "ontrouwe ambtenaar" de
395 hand in het spel heeft gehad. Een brief van mr. Heemskerk aan de Zeppelin-Werke dat
was juist iets voor een in Engelschen dienst zijnden persoon! Dat zulk een persoon
hier in Amsterdam werkzaam is geweest, was bekend – en ook dat aan die werkzaamheid
door arrestatie van den betrokkene een einde is gemaakt.

Belgische Studenten.

400 Prof. dr. A. Bruining, rector-magnificus der Amsterdamsche Universiteit schrijft ons
het volgende:

"Naar aanleiding van het bericht in uw Ochtendblad van heden over kostelooze
toelating van Belgische studenten aan de Utrechtsche Universiteit, verzoek ik u
beleefd, in uw eerstvolgend no. de mededeeling op te nemen, dat reeds voor drie weken
405 door het dagelijksch bestuur van Amsterdam, in overleg met curatoren der
Gemeentelijke Universiteit, is besloten, om studenten van Belgische universiteiten,
zoolang de lessen aan deze universiteiten stilstaan, kosteloos toegang te verlenen
tot de aan onze universiteit, welke besluit door mij in den kring van belanghebbenden
is bekend gemaakt."

410

Bijdragen uit Amerika.

De Amerikaansche gezant, dr. Van Dyke, is van zijn reis naar Amerika te 's-Gravenhage
teruggekeerd en bracht vele bijdragen van landgenooten voor de Belgische
vluchtelingen hier te lande mede, o.a. f10.000 aan geld, kleeren, versnaperingen en
415 speelgoed voor de kinderen als Kerstgave.

Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914.

Het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 meent er zeer uitdrukkelijk opmerkzaam op
te moeten maken, dat het nooit aan eenigen leverancier, of aan eenige onderneming het
420 recht heeft gegeven zijn naam te gebruiken of namens het comité artikelen aan te
bieden.

Tot deze verklaring bestaat thans aanleiding, omdat o. a. in verschillende bladen in
den laatsten tijd oesters worden aangeboden, waarvan de verkoop volgens de daarop
betrekking hebbende advertentie, op eenigerlei wijze door het Kon. Nat. Steuncomité
425 zen worden gepatroniseerd. Eenig verband tusschen het Kon. Nat. Steuncomité en den
oesterverkoop is niet aanwezig.

Verboden uitvoer.

Te Venlo hebben autoriteiten beslag gelegd op een partij bovenleder ter waarde van
430 1400 gulden, die opgeborgen lag in een tuin, welks gebruiker verklaarde van niets te
weten. Daar men de overtuiging had, dat een en ander voor uitvoer bestemd was, hadden
ambtenaren tevoren drie dagen en nachten ter plaatse toezicht gehouden, zonder de
betrokken personen te kunnen betrappen. Echter had deze surveillance ten gevolge, dat
een stoker van de Cöln.-Mindener Bahn werd bekeurd, terwijl hij bezig was 120 K.G.
435 boonen op zijn machine te verbergen.

Jaarwedden van onderwijzers onder de wapenen.

B. en W. van 's-Gravenhage stellen den Raad voor, art. 1 der Regeling omtrent de
uitkeering der jaarwedden aan het onderwijzend personeel bij gemeentelijke
440 instellingen van onderwijs, "voor zoover dat ten gevolge van de mobilisatie van land-
en zeemacht onder de wapenen is of zal worden geroepen", te lezen:

"Deze regeling geldt, van 1 Januari 1915 tot een nader door den Raad te bepalen
tijdstip voor de mannelijke leerkrachten aan alle instellingen van onderwijs der
gemeente."

445

DE OORLOG.

OOSTENRIJK.

De keizer van Oostenrijk.

450 ROME, 23 Dec. (Reuter.) Hier loopt een gerucht, dat de keizer van Oostenrijk op sterven ligt en reeds de laatste sacramenten heeft ontvangen.

FRANKRIJK.

Uit het Fransche Parlement.

455 PARIJS, 23 Dec. (Reuter. De Kamer heeft op voorstel der begrootingscommissie met algemeene stemmen de begrooting, sluitende met een bedrag van 8,525,254,407 frs., aangenomen.

460 PARIJS, 23 Dec. (Reuter.) De Senaat heeft een voorstel aangenomen, waarbij alle verkiezingen worden uitgesteld tot na het einde van den oorlog. De zitting van het parlement is gesloten.

RUSLAND.

Een waarschuwing

465 Het te Stockholm verschijnende "Svenska Dagblad" deelt mede, dat grootvorst Nikolajewitsch, de Russische opperbevelhebber, de chefs van de Russische Intendance bij zich liet komen, ze langer dan een uur liet wachten, ze toen met doordringende blikken aanzag en hard en scherp niets anders tot hen zeide dan: "Wie steelt wordt opgehangen!"

470

Belgische vluchtelingen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft de burgemeester der gemeenten, waar nog vluchtelingen zijn, die niet zelf in hun onderhoud en huisvesting voorzien, verzocht, tot de Regeering geen verzoeken te richten om opzending naar een vluchtoord, zoolang de plaatselijke comités bereid zijn voor hen te zorgen, zoo noodig tegen de gebruikelijke Rijksvergoeding.

475 Wanneer de burgemeesters toch opzending meenen te moeten aanvragen, dan moeten de gronden daarvoor duidelijk worden opgegeven.

480 **Te Haarlem.**

Men schrijft ons uit Haarlem: De Regeering wenscht het nieuwe gebouw van de Rijkskweekschool, waar nog een 220 Belgische vluchtelingen gehuisvest waren, ten dienste van het onderwijs met 1 Januari te harer beschikking te hebben. Ruim honderd vluchtelingen zijn nu naar elders vertrokken of bij particulieren te Haarlem overgebracht. Het Comité, dat voorloopig tot na de Kerstdagen de beschikking over het gebouw heeft, zal trachten ook voor de overigen te Haarlem een onderkomen te zoeken.

Belgische Studenten.

490 Het bestuur der Utrechtsche Studentenafdeeling van het Algemeen Nederlandsch Verbond heeft de gunstige beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken ontvangen op het verzoek om toelating tot de Rijks-Universiteit te Utrecht van uitgeweken Belgische studenten.

BEURS EN NIJVERHEID.

495 **Heropening der Londensche Beurs.**

LONDEN, 23 Dec. (Reuter.) De regeering heeft goedgekeurd, dat de Londensche Effectenbeurs op 4 Jan. wordt heropend, behoudens zekere beperkingen aangaande de nationaliteit der bezoekers en eenige technische punten.

500 **Goudbeweging.**

LONDEN, 23 Dec. (Reuter.) De Engelsche Bank heeft heden £126,000 aan goud ontvangen, daarentegen werd £1,000,000 onttrokken voor de aflossing van kleine biljetten.

De Noorsche Leening.

505 KRISTIANIA, 23 Dec. (Corr. Bur.) Op de Noorsche Staatsleening van kr. 20 millioen werd tot hedenmiddag ingeschreven voor kr. 45,290,800, waarvan alleen te Kristiania voor kr. 24,451,900.

Rentevoet der Duitsche Beleeningskassen.

510 BERLIJN, 23 Dec. (W. B.) De rentevoet der Beleeningskassen is van heden af tot nader order vastgesteld op 5½% en voor voorschotten op de oorlogssleening op 5 1/4%.

Oostenrijksch-Hongaarsche Bank.

515 Na verkregen machtiging heeft het bestuur der Oostenrijksch-Hongaarsche Bank besloten de algemeene vergadering van aandeelhouders te verdagen. Over het uit te keeren interimdividend zal in Januari een besluit worden genomen.

De Italiaansche leening.

520 De 4½% binnenlandsche Italiaansche leening van 1 milliard zal worden uitgegeven tegen den koers van 97%. De obligatiën hebben een looptijd van 25 jaar. In de eerste tien jaar kan de leening niet worden geconverteerd en ook begint de aflossing eerst na afloop van deze tien jaar. De aflossing moet dus binnen 15 jaar geschieden. Inschrijvingen op stukken van Lire 100 moeten dadelijk worden gestort. Voor hogere inschrijvingen moet 10% worden gestort en de rest op 1 April 1 Juli en 1 Oct. 1915.

525 Voor de plaatsing der leening wordt een groot nationaal consortium gevormd, waartoe de geheele Italiaansche bankwereld, zoowel de drie circulatiebanken als de volksbanken, behoort. De leening zal tegen 95%, dus 2% beneden den koers van uitgifte, plaats hebben.

530 **Oogstberichten.**

De "Gazette of Commerce and Industry" te Petrograd deelt d.d. 19 December mede, dat de stand van het wintergraan in Rusland op 9 December over het geheel tamelijk gunstig was. De stand is gunstig in de meeste gouvernementen in het Zuiden, Zuid-Westen en het Centrum en in gedeelten van de Oostelijke gouvernementen. Onbevredigend is de stand alleen in sommige streken van het Noord-Westen en Noord-Oosten. In de overige districten is de stand van den oogst middelmatig. In West-Siberië is de stand van den oogst tamelijk goed.

535

Nieuwe uitgiften.

540 In de a.s. zitting van het Engelsche Parlement zal een wetsontwerp worden ingediend voor het verschaffen van nieuw kapitaal aan de London Chatham & Dover Railway Cy. Verder zal het bestuur der Great Central Railway machtiging vragen tot uitgifte van £750,000 3½% tweede debenture stock.

545 **De Beers Company.**

Het jaarverslag der De Beers Company per 30 Juni, waarin dus de wijziging die door den oorlog is ingetreden niet tot uiting komt, toont een winstcijfer aan van £512 (v. j. £6,29) millioen, met inbegrip van onverkochte voorraden tot kostenden prijs. Hieruit blijkt dus dat de afzet reeds vóór den oorlog veel ten wenschen heeft gelaten, wat trouwens bij den kwijnenden toestand van den diamanthandel in het laatste jaar te verwachten was. De onkosten waren belangrijk lager n.l. £2,97 millioen tegen £3,45 millioen. Met inbegrip van £0.49 millioen saldo Ao Pto is £2,87 millioen voor uitkeering beschikbaar. Hiervan wordt £0,32 millioen voor afschrijvingen gebezigd, £51,253 gereserveerd en op de preferente aandelen het vaste dividend van 20% uitgekeerd, waarvoor £800,000 wordt vereischt. Op de Deferred shares wordt het dividend tot 25 shilling verlaagd. Hiervoor is £1,25 (v. j. £1,75) millioen noodig. Op nieuwe rekening gaat £447,804 over.

555 Verleden jaar bedroeg dit saldo £807,388, na afschrijving van £595,600 op onverkochte diamanten, toevoeging van £140,000 aan de reserve en uitkeering van 35 shilling dividend.

560 In het jaarverslag wordt medegedeeld, dat de overeenkomst in zake productie en verkoop van diamanten, die in Juli j.l. was aangegaan tusschen de voornaamste producenten, met inbegrip der Duitsche regie, door den oorlog vervallen is. Voorts heeft het Londensche ruwsyndikaat gebruik gemaakt van zijn recht tot opzegging van zijn contract per 5 Aug. j.l. Daar de diamantmarkt geheel verlaten is, heeft de de Beers Company derhalve het gewone bedrijf in de mijnen moeten staken.

565

Uit de Vereenigde Staten.

570 In het volgend jaar komen in de Ver. Staten circa \$840,000,000 aan fondsen van spoorweg, industrieele en public utility maatschappijen te vervallen. Dit is het grootste bedrag dat ooit is voorgekomen en het overtreft het loopende jaar met \$275,000,000 of ongeveer 50%. Van deze \$840,000,000 zijn meer dan \$600,000,000 of meer dan 70% spoorwegwaarden, bestaande uit notes, obligatiën en equipment trust verplichtingen (van laatstgenoemden \$50,000.000). Het totaal bedrag fondsen met korten looptijd van spoorwegen, dat in 1915 vervalt, is meer dan \$465,000,000, dus 75% van het geheele vervallende bedrag der spoorwegen. Daar deze vorm van financieren nog steeds populair

575

is, zal het af te lossen bedrag in 1916 en volgende jaren waarschijnlijk door verdere uitgiften van notes nog belangrijk toenemen.

580 De in het volgend jaar af te lossen bedragen zijn over de verschillende maanden als volgt verdeeld:

Jan. \$68,700,000, Febr. \$46.256,000. Maart \$94.388,000, April \$52,754,000, Mei \$115,795,000, Juni \$138,321,000, Juli \$71,451,000, Augustus \$38,793,000, September \$36,089,000, October \$127,634,000, November \$26,003,000, December \$22,902,000. Totaal
585 gedurende 1915 \$839,066,000.

Voor den aanbouw en het leggen van dubbel spoor voor de Charlotte-Atlanta lijn heeft de Southern Railway het eerste deel aanbesteed. Het werk bestaat uit den aanleg van een nieuwe lijn van 6½ mijl.

590 Van 10840 aandeelhouders der Illinois Central waren op 30 Juni 2026 Europeanen tegen 2023 van 10545 aandeelhouders op 30 Juni 1913. Het bedrag van de in Europa gehouden aandelen wordt niet opgegeven. Van de uitstaande waarden der National Railways of Mexico wordt een groot bedrag, nl. \$75,019,000 in Europa gehouden tegen \$71,623,900
595 op 30 Juni 1913.

Financiën van Costa Rica.

De regeering van Costa Rica deelt mede, dat de gelden voor de betaling der Januari-coupons op de buitenlandsche schuld reeds te Londen aanwezig zijn, evenals de helft van het voor de Juli-coupen benodigde bedrag.

Teneinde te voorzien in de moeilijkheden ten aanzien van het remitteeren van gelden, is een uitvoerrecht ingesteld op koffie, ten bedrage van 2½ d. per K.G. bij uitvoer naar Europa en 5 Amer. cents bij export naar de Vereenigde Staten. Dit recht moet worden voldaan in wissels op den geconsigneerde, die door de regeering voor remises
605 worden gebruikt. Na betaling wordt de belasting aan den exporteur geretourneerd, tegen den officieelen wisselkoers, zoodat het recht per saldo slechts gelijk zal zijn aan het verschil tusschen dien koers en het door de regeering gemaakte bedrag.

Braziliaansch Moratorium.

610 Op 16 December werd het wetsontwerp tot verlenging van het moratorium in Brazilië door het Congres goedgekeurd. Moratoriumwissels worden slechts met 90 dagen, dus tot 15 Maart, verlengd. Wissels in Braziliaansche munt moeten in die periode worden afgelost op conditie dat 25% van het kapitaal en interest na 30 dagen moet worden betaald, een verdere 35% na 60 dagen en de rest van 40% na 90 dagen. Buitenlandsche
615 moratoriumwissels worden verlengd met 90 dagen zonder amortisatie en het equivalent mag aan het einde van die periode worden gedeponereerd tegen den wisselkoers van 16 d. per milreis, terwijl het verschil in wisselkoers binnen acht maanden kan worden betaald. De rente-berekening voor dit uitstel wordt niet genoemd, maar kan als voorheen worden aangenomen op 6%.

620

Leening Canada.

De Canadeesche minister van financiën verklaarde dat het bericht van eene te New-York te sluiten geldleening van £6,000,000 ongegrond was.

625 **OCHTENBLAD. Tweede Blad.**

INGEZONDEN STUKKEN.

(Van ingezonden stukken, geplaatst of ongeplaatst wordt de kopij niet teruggegeven.)

630 **Nederlandsche Industrie.**

Aan de Redactie!

Ofschoon het slecht redetwisten is met een onbekende en het "Handelsblad" niet de plaats is voor technische besprekingen, moet mij het volgende, naar aanleiding van het ingezonden stuk van "Een Zeeofficier" in uw avondblad van 22 dezer, van het hart.
635 Het feit, dat de motoren van H.M. "Friso" voorloopig minder goede resultaten schijnen te geven dan de machines van H.M. "Brinio" is volstrekt geen bewijs, dat Werkspoor (N. F. v. W. en S.) op het gebied van scheepsmotoren-bouw bij fabrieken in het buitenland zou achterstaan. Als ooit een Nederlandsche fabriek een wereldreputatie heeft verkregen, is het "Werkspoor" voor den bouw van scheepsverbrandingsmotoren.
640 Vele Hollandsche, Engelsche en Fransche schepen, van Werkspoormotoren voorzien, geven uitstekende resultaten en hebben dooréén gerekend zeker evenveel of meer succes dan in het buitenland gebouwde motorschepen.
Het stuk van "Een Zeeofficier" is weer een staaltje van gebrek aan vertrouwen in en

645 waardeering voor onze vaderlandsche industrie, zooals dit helaas in ons land zoo vaak
voorkomt.
Misschien heeft "Een Zeeofficier" nooit kennis genomen van de zeer waardeerende
uitingen in buitenlandsche technische bladen over "Werkspoor" motoren?
Critiek op één installatie, die aanvankelijk minder succesvol schijnt en geen
waardering voor afgeleverd werk, dat geen kopie van buitenlandsche constructie was
650 behoorden zeker niet uit te gaan van een onzer zeeofficiëren, van wier technische
kennis toch een minder oppervlakkig oordeel mocht worden verwacht.
Dat door omstandigheden de bouw van de vier turbinebooten thans in Holland zal
geschieden, moet als een voordeel voor de K.N.M. worden beschouwd, daar voldoende
ondervinding door onze fabrikanten alleen dan kan worden opgedaan, wanneer zij in de
655 gelegenheid worden gesteld te bouwen, daarbij natuurlijk profiteerend van elders door
anderen opgedane ondervinding, zooals dat hier het geval zal zijn, door getroffen
regelingen met de Vulcanwerf te Stettin.
Werkspoor verdient zeker allerminst afbrekende anonieme critiek.
D. GOEDKOOP DZN.,
660 Kromhout Motoren Fabriek, Amsterdam.

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27918]

665 **EDITIE VAN 4 UUR. AVONDBLAD. Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit drie bladen.
Kerstmis. Vrijdagavond en Zaterdagavond verschijnt het Handelsblad niet.**

DE OORLOG

670 **De algemeene toestand. - De strijd aan de Yser. - Russische officieele berichten. -
Een Duitsch oordeel over de Engelschen. - Het Fransche geelboek. - Kerstmis in
Duitschland.**

De algemeene toestand.

Op het Westelijk oorlogstooneel gaat het precies als de vorige dagen.
675 Een aantal kleine gevechten hebben plaats, met succes voor de partij van wie de
berichten erover afkomstig zijn; de andere partij zwijgt daarover natuurlijk, maar
maakt melding van haar eigen partieele overwinningen. Toch vinden wij, in een Fransch
officieel bericht, te midden van vooruitgangen tot 800 Meter en verschil den vijand
veroverde loopgraven, de mededeeling, dat het behaalde succes bij Bourenilles door de
680 Fransche troepen niet kon worden gehandhaafd.

Maar aan de Yser is de strijd in de laatste dagen met groote felheid hervat.
Nieuwpoort, dat bijna geheel in puin ligt, wordt oor de Duitschers nog steeds
krachtig beschoten. In de streek tusschen St. Georges, Lombaertzijde en Westende
hebben dag aan dag de meest bloedige gevechten plaats. En daar een gedeelte van dit
685 gebied onder water staat, door de inundaties, wordt de strijd daar vaak gevoerd met
behulp van schuiten of vloten. Merkwaardige verhalen van zulke aanvallen worden
geschreven door de Engelsche correspondenten, die in gelegenheid zijn den strijd van
nabij gade te slaan.

Een onzer berichtgevers meldt, dat de geallieerden op een punt daar zeer vooruitgaan
690 zijn, en dat ze thans reeds zijn gevorderd tot Middelkerke, een plaatsje halverwege
tusschen Nieuwpoort en Ostende; maar hij meldt tevens dat van dit bericht
bevestiging moet worden afgewacht. De berichtgevers te Sluis hooren daar geruchten,
die later blijken eenigszins overdreven te zijn.

695 Een lang Russisch officieel bericht stelt de toestand der Russen eenigszins
rooskleurig voor. En dit blijkt te meer, daar wij tegelijker tijd een mededeeling uit
Londen ontvangen over een telegram, dat de "Morning Post" uit Petersburg kreeg,
daarin wordt gemeld, dat de Russische legercommandant opnieuw gedwongen is het
strategische hoofddoel - dat is inval in Oost-Pruisen en Silezië - op te geven en
700 zijn troepen terug te trekken ter bezetting van de binnenste verdedigingslinies,
zoodat ter verdediging van Warschau de belegering van Krakau voorlopig moet worden
opgegeven.

Dit klinkt wel wat anders - en het is een Engelsch blad dat deze mededeeling ontvangt
- dan het Russische legerbericht, waarin de hoofdinhoud hierop neerkomt:

705 Op den linkeroever van de Weichsel, tussen den benedenloop dier rivier en de Pilitza
hebben hevige gevechten plaats gehad, waarin de voornaamste aanvallen der Duitschers
werden afgeslagen; slechts op punten, van ondergeschikt belang, moesten de Russen hun
gevechtsfront verleggen (een zachte uitdrukking voor terugtrekken).

710 Tusschen de Pilitza en de Weichsel werd terrein gewonnen in de omgeving van Opoczna
en Tomasjef. Bij Skovronno, waar de Oostenrijkers de Nidda waren overgetrokken,
werden deze op die rivier teruggeworpen, met zware verliezen; ook bij Przedborz -
dat reeds door de Oostenrijkers bezet is - hadden gevechten plaats, waarin de
Oostenrijkers ernstige verliezen leden.
715 En in Galicië hebben de Russen groote overwinningen behaald, waarin tal van
gevangenen in hunne handen vielen.
Indien deze berichten de "geheele waarheid" mededeelden zou het onnoodig zijn voor de
Russische troepen, hun stellingen te verlaten en zich binnen de binnenste
verdedigingsliniën van Warschau terug te trekken, en evenmin om de actie tegen Krakau
op te geven en zich te bepalen tot de verdediging van Warschau, zooals van Engelsche
720 - niet van Duitsche - zijde wordt gemeld. Waarbij men rekening moet houden met het
feit, dat de Engelschen eer geneigd zijn den toestand in Rusland gunstiger dan
ongunstiger voor te stellen.

Het officieele bericht over den terugtocht der Oostenrijkers in Servië en de
725 ontruiming van Belgrado, is een merkwaardige poging om een geleden verlies goed te
praten. De slechte weersgesteldheid had de wegen onbruikbaar gemaakt, zoodat de
verplegingsdienst voor de troepen niet met de nodige zorg kon geschieden, en het
onmogelijk werd den troepen levensmiddelen en ammunitie te doen toekomen. Bovendien
hadden de Serviërs nieuwe troepen bijeengebracht, en derhalve moest het offensief
730 worden gestaakt, en tot den terugtocht worden besloten. Dit was een kwade kans maar
geen nederlaag; want daarbij werden aanzienlijke verliezen aan manschappen en
materieel geleden, maar niet zoo erg als de Servische berichten het voorstelden.
Doch werd de generaal Potiorek, de vroegere gouverneur-generaal van Bosnië, die is
Frans Ferdinand op zijn laatsten tocht Serajewo vergezeld, en die nu
735 opperbevelhebber in Servië was, van zijn ambt ontheven, naar het officieele bericht
zegt "om gezondheidsredenen" en het commando opgedragen aan den generaal der
cavalerie aartshertog Eugenius.

Het geheele bericht is weinig zakelijk en weinig overtuigend. Want wat geldt voor den
terugtocht uit het bergland bij Valjewo kan toch niet gelden voor de ontruiming van
740 Belgrado. Die had niets te maken met de gebrekkige aanvulling van de ammunitie en de
levensmiddelen der troepen te velde. Trouwens, het aftreden van generaal Potiorek,
nadat vroeger generaal Auffenberg in Galicië, zijn commando moest neerleggen, toont
wel dat er iets mangelt aan de Oostenrijksche bevervoering.

745 De "Times" bevat een lang artikel van zijn militairen medewerker onder het opschrift
"Een volk onder de wapenen", over de sterkte van het Duitsche leger. Daarin staat:
Duitschland begon den oorlog met 872,000 man van de vredes-sterkte, 1,180,000 man
reserves, 970,000 landweerlieden van den 1en ban, 1,000,000 landweerlieden van den
2en ban, en 875,000 landweerlieden tusschen 39 en 45 jaar - te zamen dus 4,900,000
750 man.

Hiervan zijn twee millioen menschen op het westelijk, een millioen op het oostelijk
gevechts-terrein, de communicatietroepen niet medegerekend. De verliezen, hoewel niet
nauwkeurig bekend, berekent de "Times" op een millioen menschen. Om de verliezen aan
te vullen en nieuwe korpsen op te richten, zooals reeds tijdens den oorlog is
755 geschied, en om in staat te zijn in het voorjaar een krachtige poging te doen om de
overwinning te behalen, zullen de Duitschers al hunne beschikbare krachten oproepen.
De "Times" berekent, dat Duitschland nog over ruim vier millioen menschen kan
beschikken, die wel zullen achterstaan bij de troepen te velde, doch de Deutsche
militaire geest zal vele moeilijkheden kunnen overwinnen. Gebrek aan geweren heeft
760 Duitschland niet. Want niet alleen werken Krupp en Ehrhardt met man en macht aan het
maken van oorlogs-materiaal, maar in alle metaal-fabrieken geschiedt hetzelfde.
Dit alles overwegende, acht de "Times" het noodig, dat de geallieerden eens bij
elkaar zullen komen om over den toestand te beraadslagen. Men heeft niet alleen met
de Deutsche, maar ook met de Oostenrijksche macht rekening te houden, en het zal
765 noodig blijken maatregelen te nemen, om den toestand het hoofd te kunnen bieden, die
men voor den oorlog niet kon overzien.

"Wij hebben geen reden", zegt de "Times", "bevreesd te zijn voor een masaoorlog, wijl
de bevolking van de landen der bondgenooten tweemaal meer is dan die van den vijand,
hunne hulpmiddelen veel grooter en hun geest den zijne evenaart. Maar de overwinning
770 te velde is niet steeds het noodzakelijke gevolg van het grootste aantal manschappen
en het meeste geld. Die hangt af van een goede politieke leiding van den oorlog, van
het tijdig voorbereiden van goede militaire maatregelen, en van een
gemeenschappelijke actie van alle geallieerde strijdkrachten en een vastberaden en
niets ontziend offensief.

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 december 1914

775 Want het einde van den oorlog is niet te voorzien, zegt de militaire "Times"-
correspondent, voordat de troepen der geallieerden diep in Duitschland zijn
doorgedrongen en Duitschland den vrede kunnen voorschrijven.

Op het Westelijk oorlogstooneel.

780 Aan de Yser.

LONDEN, 24 Dec. (Reuter.) De "Daily Mail" verneemt uit Noord-Frankrijk van officieele
zijde, dat de Belgen Dinsdag de Duitsche positie aan de Yser boven St. George
doorbraken en daar een stelling innamen.

785 De toestand te Rijssel.

BOULOGNE, 23 Dec. (Reuter's spec. dienst.) In officieele kringen spreekt men de
hardnekkige geruchten, dat de geallieerden Rijssel zouden hebben hernomen, tegen. De
stad hier is vol vluchtelingen uit Rijssel, die allen ernaar snakken, daarheen terug
te keeren om te zien wat met hun eigendommen is gebeurd.

790 Hoe de genoemde geruchten zijn ontstaan is niet moeilijk te verklaren, gezien vooral
de kracht, waarmede de geallieerden hunnen opmarsch verhaasten. In Rijssel zelf zijn
volgens de laatste berichten voedingsmiddelen in ruime mate voorhanden en tegen
redelijke prijzen te koop.

795 Twee Rijsselaars, die eerst tien dagen geleden, hier zijn aangekomen, staan in voor
dit feit.

Gedurende de eerste drie weken van de belegering begonnen de voorraad kolen, koffie
en suiker op te raken en teneinde een hongersnood te voorkomen, deed de burgemeester
toen een beroep op de Zwitsersche regeering en waarschuwde hij zijn medeburgers tegen
verspilling van graan. Thans worden voorraden aangevoerd uit Nederland. Schaarsheid
800 van brood is er niet geweest, het eenige artikel, dat werkelijk schaarsch is, is
wijn.

Aan het Yserkanaal.

805 LONDEN, 24 Dec. (Reuters spec. dienst.) De correspondent van de "Daily News" te
Furnes bezocht Nieuwpoort, dat voortdurend door de Duitschers wordt beschoten. De
Fransche en Duitsche loopgraven worden alleen gescheiden door het kanaal. De
correspondent verliet Furnes in een Fransche motor-lorrie, die brood en vleesch
bracht voor de troepen in Nieuwpoort. Toen hij Nieuwpoort voorbij was moest de tocht
worden gestaakt wegens artillerieduel. Wij gingen vooruit, zegt correspondent, in de
810 richting der Duitsche loopgraven. Toen wij de loopgraven naderden nabij de
spoorwegbrug te Dixmuyden, waar wij de vlakte van Dixmuyden konden overzien, die
geheel geïnundeerd is, hield het vuren langzaam op. Wij hadden daar het gezicht op
een watergevecht, over een oppervlakte van een halve vierkante mijl, waarop drie voet
815 Franschen gingen, beschermd door hun artillerievuur door het water, en namen de
huizen der hoeve in bezit.

Te Nieuwpoort, dat geheel platgeschoten is, staat alleen nog de toren. Tot mijn
verbazing vernam ik, dat ongeveer twintig bewoners der plaats nog in de kelders
wonen, na twee maanden beschieting.

820 LONDEN, 24 Dec. (Eigen bericht.) De "Times" verneemt van de Belgische grens van
betrouwbare zijde, dat de Belgische troepen Dinsdag er in slaagden het Yser-kanaal
over te trekken in de buurt van George Cappelle en in de richting van Monnekensvere.
Zij verschansten zich daar krachtig, ondanks het moorddadige vuur van den vijand.
825 Op andere punten van het Belgische front zijn de vorderingen langzaam maar gestadig.

In Noord-Frankrijk.

830 LONDEN, 24 Dec. (Eigen bericht.) De "Times" meldt uit Noord-Frankrijk, dat
Armentières Dinsdag opnieuw gebombardeerd is. Het beroemde orgel in de kerk van St.
Vaast is onherstelbaar beschadigd. Volgens de "Nord Maritime" is een fabriek, waarin
honderden Britsche soldaten sliepen door middel van brandgranaten in brand geschoten.
Vele soldaten zijn levend verbrand.

Op het Oostelijk oorlogstooneel.

835 Wijziging der Russische strategische plannen.

LONDEN, 24 Dec. (Reuter.) De "Morning Post" verneemt uit Petersburg, dat de
legercommandant opnieuw gedwongen is tijdelijk het strategisch hoofddoel op te geven
en zijn legers moet terugtrekken ter bezetting der binnenste verdedigingslijnes. Ter
verdediging van het front van Warschau moet voorloopig Krakau worden opgegeven.

840

Officieele Russische berichten.

PETROGRAD, 23 Dec. (R. T. A.) De groote generale staf bericht:

Gedurende den dag van gisteren verliepen onze operaties op alle fronten over het algemeen gunstig. Meer belangrijke successen werden echter bereikt aan de rivieren

845 Nida en Doenajek, en in de Karpathen.

In de richting van Mlava trachtten voorgeschoven Duitsche troepenafdeelingen opnieuw over onze grens te trekken.

Tusschen de beneden-Weichsel en de Pilatza deden de vijanden gedurende den afgelopen nacht en den geheelen dag krachtige pogingen teneinde de Bsoera, de Rawka en de

850 districten Mistrzewice en Bolimowo in hun macht te krijgen en deden zij een aanval op Skiernewicz. In een tegenaanval sloegen wij overal den vijand terug naar zijn vroegere posities aan de overzijde der rivieren en brachten hen daarbij ontzaglijke verliezen toe.

In de buurt van Skiernewicz lagen meer dan duizend lijken van Duitschers.

855 Het succes van onze operaties is voornamelijk te danken aan de batterij-automobielen.

PETROGRAD, 24 Dec. (R. T. A.) Op den linkeroever van de Pilitza werd het gevecht hardnekkig voortgezet in de omgeving van de dorpen Jedersjee en Roikofawolia, gelegen op ongeveer vijftien kilometer ten westen van Nofomiasto.

860 Op den rechteroever van de Pilitza wonnen wij terrein in de omgeving van Opoczna en Tomasjef.

In Galicië bleven wij succesvol optreden. Ten zuiden van de Weichsel namen wij in den loop van 20 en 21 Dec. 66 officieren, en 5600 man gevangen en veroverden wij drie kanonnen en tien mitrailleurs. In de Karpathen vervolgden wij de terugtrekkende

865 Oostenrijkers; den 22en namen wij nog 30 officieren en 1500 soldaten gevangen.

Het garnizoen van Przemysl beproefde opnieuw een uitval, waarbij wij eenige vijandelijke compagnieën, die ver vooruit gerukt waren, vernietigden en de overblijvende manschappen gevangen namen. Bij die gelegenheid vielen eenige kilometers rails van een veldspoorweg in onze handen. De aan den vijand ontnomen

870 mitrailleurs gebruiken wij onmiddellijk om de aanrukkende vijandelijke reserves te beschieten.

Op het Zuidelijk oorlogstooneel.

De terugtocht der Oostenrijkers.

875 WEENEN, 23 Dec. (W. B.) In een officieele bekendmaking worden de tengevolge van de terugtrekking der Oostenrijksch-Hongaarsche troepen uit Servië in omloop gebrachte en ten deele totaal ongegronde geruchten tegengesproken en wordt medegedeeld, op grond van een onderzoek, dat op hoog bevel is ingesteld door hooggeplaatste militairen, die het vertrouwen des keizers genieten: "Na de behaalde successen had de

880 opperbevelhebber der strijdmacht in den Balkan plan gehad den vijand totaal ten onder te brengen, maar had daarbij niet voldoende rekening gehouden met de moeilijkheden, die overwonnen moesten worden.

Tengevolge van de ongunstige weersgesteldheid waren de wegen, die door onherbergzame streken leiden, in zulk een toestand geraakt, dat het onmogelijk werd te zorgen voor

885 een behoorlijke verpleging van het leger en om het de noodige voorraden en munitie te doen toekomen.

Daar de vijand bovendien nieuwe troepen had bijeengebracht en overging tot den aanval, moest het offensief gestaakt worden en was het een eisch van beleid onder zulke ongunstige omstandigheden niet aan te gaan tot een beslissenden slag. Onze in

890 Servië binnengedrongen troepen zijn, gedwongen door de ongunstige omstandigheden, teruggetrokken, maar niet verslagen.

Dat wij bij dezen terugtocht verliezen leden aan manschappen en materieel was niet te vermijden. De over die verliezen verspreide berichten, zijn echter schromelijk

895 overdreven." Het officieele bericht, eindigt met de mededeeling, dat de keizer generaal Potiorek, tot dusverre opperbevelhebber in den Balkan, op zijn verzoek wegens gezondheidsredenen heeft ontheven van zijn commando en aartshertog Eugenius, generaal der cavalerie, in zijn plaats heeft benoemd.

900 **Op Zee.**

Het wapenfeit van de B. 11.

Luitenant Holbrook, de commandant, van de onderzeeboot B. 11, die in de Dardanellen na een vermetelen tocht onder het mijnenveld door, het Turksche slagschip "Messordié" torpedeerde, heeft het Victoriakruis gekregen. De tweede officier van de B 11,

905 luitenant Winn, kreeg de Distinguished Service order.

DUITSCHLAND.

Kerstmis in oorlogstijd.

BERLIJN, 21 December.

- 910 (Van onze Berlijnschen correspondent.) In andere jaren herinnerde me, begin
December, een plotseling vreemd gehamer en geklop op straat – ook de wereldstad heeft
haar opvallende geluiden in den chaos van auto-getoeter en paard-geklepper – er aan,
dat het Kerstfeest naderende was.
- 915 Op het breede trottoir aan den overkant van een woning, een trottoir als een
pleintje, voor de "Destille", laadde een man van een handkar zijn denne-boomen af –
de takken dicht om den stam gebonden. Hij sorteerde de dennen naar grootte en soort,
naar vorm en soliditeit. Geen dure zilverden mocht er zich encanailleeren met een
zielige spar. Géén goed gegroeid exemplaar met een fatsoen als een zuiveren kegel in
de onmiddellijke nabijheid komen van een den met onregelmatige takken en spichtigen
920 top.
- Had hij het kaf gescheiden van het koren, dan begon het hameren en kloppen en zagen.
Twee latten met een gat in het midden werden kruiselings op elkaar geslagen. Tegen de
vier einden werden vier verticale blokjes gespijkerd. En de voet was klaar. De stam
van den boom wrikte hij stevig in het gat. Stond de den, dan moest er gerukt en
925 geduwd en getrokken worden, 's mans voet stevig op de houten latten, opdat de stam
niet uit het lood hing. Na een paar dagen stond dan het bosch op den rand van het
trottoir. Met touwen werden de dennen in het gelid gehouden, touwen gebonden aan de
heusche boomen van de straat, die nog stevig in den grond wortelden, opdat geen
rukwind ze zou doen omvallen.
- 930 Hoe dichter het Kerstfeest naderde, des te dunner werd het bosch. Jongens, die
geduldig de wacht hielden, den man waarschuwden – meest warmde hij zich in de kroeg –
dat er klanten waren, droegen langzamerhand, stuk voor stuk, de boomen weg. De
misvormde exemplaren, niet in het fatsoen te brengen zelfs door het enten van nieuwe
takken op de kale plekken, bleven op den heiligen avond over. Dan gingen ze heel op
935 het nippertje voor een Groschen weg aan een arme, die toch nog zijn boompje hebben
wilde. Dit jaar heb ik het kloppen en hameren aan den overkant niet gehoord. Een hoek
verder bleef het eveneens stil en leeg. En 't zelfs op het grootte plein, een honderd
pas van den hoek, waar anders de boomen bij honderden stonden, was er nu geen te
zien. Alleen in de drukste, breedste straten, op de grootste pleinen verrees het
940 Kerstbosch, doch lang niet zoo dicht en lang niet zoo hoog als in andere jaren.
Metershooge boomen, van twintig, dertig jaar misschien, met zware takken, met stammen
als atleten-armen, men zag ze nu niet.
- Waren er in de bosschen van den Harz, van Thüringen, van de Beiersche Alpen geen
krachtige kerels meer, die met pootige slagen deze stammen vellen konden? Werd het
945 transport te bezwaarlijk in deze tijden van onvolkomen treinverkeer? Of zou in de
hoofdstad er nu geen lust zijn het grootste feest, dat de Duitscher kent, te vieren
met plechtig gezang en kindergejuich bij den lichtenden boom? Of durfden de
handelaars hun paar honderd Mark bedrijfskapitaal niet steken in de onzekere
onderneming?
- 950 In de bosschen zullen nog wel mannen zijn, krachtig genoeg om de boomen klein te
krijgen. En aan goederenwagens hebben de Deutsche spoorwegen geen gebrek. De reis
duurt wat langer dan in normale tijden, doch de boomen zouden er toch wel komen.
Maar... in duizenden gezinnen heerscht rouw, in nog meer duizenden angst en in weer
meer duizenden nood. Wie geven kon, stuurde een paar weken geleden zijn pak naar het
955 front, naar de ziekenhuizen. Nu is er geen stemming voor het blijde licht, dat van
den Kerstboom straalt...
- Zelfs niet bij hen, die nog geen rouw dragen, die niet bang behoeven te zijn voor
financieele zorg. Want alle Duitschers voelen zich thans kinderen uit één gezin. En
dit gezin heet het vaderland, dat in gevaar is.
- 960 Wie zal er nu onnoodig geld uitgeven, nu er zooveel gevraagd wordt èn om den strijd
te kunnen voortzetten èn om den nood te lenigen van de honderdduizenden slachtoffers
in het land, werkloozen, vrouwen en kinderen.
- Is er niet van hooger hand op aangedrongen, dezer dagen nog en met den meesten
nadruk: Eet geen koek, geen wittebrood, kook de aardappels in de schil. Stellig is er
965 eten genoeg voor afzienbaren tijd, maar de goede vaderlander dient zuinig te zijn,
opdat niets, geen kruimel verspild worde. De thuisblijvers moeten met even veel
dapperheid, even veel opoffering den economischen strijd in het land voeren, als de
soldaten den militairen buiten de grenzen.
- Voor de troepen te velde is er veel gegeven. Voor millioenen en nog eens millioenen.
970 En bleef er nog wat over, dat besteed kon worden zonder onverantwoordelijk
lichtzinnig te handelen, dan kwamen de kinderen aan de beurt. De kinderen, die in de
laatste maanden van niets anders hooren dan van den oorlog, en niets anders speelden

dan oorlog.

975 De jongens dragen allen veldgrijze uniformpetten en er loopen er velen rond geheel in
het veldgrijs, volkomen volgens voorschrift, miniatuur-officieren, Feldwebels en
soldaten. Ze onderscheiden de rangen en de mindere salueert den meerdere. Kinderspel
is het. Doch had ik een zoon, die aan dit spel wilde meedoen, dan zou ik het hem
beletten. Maar ik ben ook geen Duitscher. En daaraan zal het ook wel liggen, dat het
980 m. i. onverantwoordelijk is, wanneer ouders hun jongens van zestien, zeventien jaar –
al zijn ze nog zoo flink uit de kluiten gewassen – laten deelnemen aan den grooten,
werkelijke oorlog als vrijwilligers.

De oorlog is geen kinderspel en geen spel voor kinderen.

985 De veldgrijze kinderen spelen met veldgrijze soldaten. Een week geleden was er in
Berlijn geen grijs tinnen soldaatje meer te krijgen. De Russen, Franschen en
Engelschen worden schaarsch. Alleen neutralen zijn er nog in overvloed. Ook aan
ammunitie, kanonnen, geweren, aan forten en vestingen komt gebrek.

990 Waar er dit jaar voor kinderen een Kerstboom zal branden, daar zullen de
geschenktafels lijken op slagvelden met loopgraven en holwoningen, met vestingen, met
kanonnen, mitrailleuses, vliegmachines, met verbandplaatsen en hospitaal-personeel,
met kerkhoven. En zelfs de peperkoeken hebben den vorm aangenomen van soldaten, de
chocolade-versnaperingen van granaten en kartetsen.

995 Toch zijn er velen, die durven beweren, dat de oorlog veredelend werkt op het
volkskarakter, omdat in deze droevig-ernstige tijden de mensch ernstig wordt,
afkeeriq van wuft gedoe...

Het is dezer dagen heel druk op straat in Berlijn. Zoo druk, dat op den
Potsdamerplatz de trompet van den politie-agent weer klinkt, die met dit schel
getoeter den stroom regelt van trams en rijtuigen, auto's en vrachtwagens. In de
1000 eerste maanden van den oorlog moest het gaan zonder signaal. En het ging goed,
niettegenstaande er van vermindering van de verkeersdrukte niet veel te merken was.
Plotseling stond er de "blauwe" weer, die geen helm, maar een pet draagt – de helmen
hebben nu de soldaten in het veld op het hoofd – op het kleine eiland te midden van
de rumoerige zee met de kolkende golfstroomen. Het kleine blaasinstrument toeterde
plotseling weer heel vinnig.

1005 En nu regelen een twaalftal flinke kerels, met doorvoede lichamen, het verkeer, dat
zonder regeling toch geregeld ging en... zonder oponthoud. Twaalf kerels, die aan het
front furore zouden maken.

1010 Het is op straat heel vol in deze donkere dagen voor het nu zoo donkere Kerstfeest.
In de warenhuizen is het gedrang soms zoo groot, dat de politie tijdelijk de
toegangsdeuren sluit, tot de uitgangsdeuren voldoende menschen gespuid hebben. Doch
of er veel gekocht wordt, weet ik niet. Het aantal bepakte voorbijgangers leek me
niet heel groot. En de handelaars in de tentjes op straat kijken niet, alsof ze bang
zijn een te kleinen voorraad ingeslagen te hebben.

1015 Het zal heel vreemd zijn op den stillen, heiligen avond in Berlijn woningen te zien
zonder stralenden Kerstboom, woningen met donkere ramen...

Vlektyphus onder Russische gevangenen.

1020 In de Deutsche bladen wordt medegedeeld, dat in het gevangenenkamp te Cottbus, waar
niet anders dan Russische soldaten geïnterneerd zijn, vlektyphus os voorgekomen. Het
aantal zieken en verdachten bedraagt eenige honderden. Gelukkig is de ziekte van een
buitengewoon zachtaardig karakter.

1025 Onder de Russen zijn tot nog toe slechts negen sterfgevallen voorgekomen, van de
Duitschers zijn twee personen aangetast, van welke een, een onderofficier van het
Roode Kruis, gestorven is. De andere is een jonge arts, die evenals de overledene, de
besmetting opgedaan heeft bij het uitoefenen van zijn plicht. Andere gevallen zijn
bij Duitschers niet voorgekomen en men heeft ook hoop ze te voorkomen, daar
onmiddellijk bij het uitbreken van de ziekte buitengewone maatregelen zijn genomen.
Een aantal Russische officieren van gezondheid behandelen onder toezicht van een
1030 Duitsch geneesheer de zieken en sporen de verdachte gevallen op. De zieken worden dan
geïsoleerd, terwijl voor de gezonden nieuwe barakken zijn ingericht. Toestellen en
middelen tot ontsmetting zijn in groote hoeveelheid ter beschikking en alle verkeer
tusschen het kamp en de buitenwereld is afgesneden.

1035 ROME, 23 Dec. (Reuter.) Fürst Bülow heeft een onderhoud van twee uren met Giolitti
gehad.

Engeland en Duitschland.

1040 BERLIJN, 24 Dec. (W. B.) Tegen Englands handelsstrijd schrijft het
"Correspondenzblatt" van de sociaal-democratische vakverenigingen: "Over de
1045 militaire vooruitzichten te spreken is het hier niet de plaats, maar dit kan den
Engelschen leiders van den strijd tegen ons economisch bestaan wel worden gezegd: dat
in de toekomst als in het verleden, alle klassen van het Duitsche volk eenstemmig
zullen samenwerken tot het afweren van de Engelsche plannen.

FRANKRIJK.

Fransche gewonden.

1050 LONDEN, 24 Dec. (Reuter.) De "Daily Chronicle" verneemt uit Parijs, dat in de
Fransche legercommissie werd meegedeeld, dat tusschen 15 September en 30 November er
489,733 gewonden in de hospitalen zich bevonden. Van deze keerden 79 proc. in de
gelederen terug; 2½ proc. zijn overleden.

Het parlement

1055 PARIJS, 23 Dec. (Reuter.) De Senaat heeft met algemeene stemmen de begroting
aangenomen.
De Kamer heeft een ontwerp aangenomen, waarbij de bevoegdheid van de senatoren wordt
verlengd tot het einde van den oorlog.

ENGELAND.

1060 LONDEN, 23 Dec. (Reuter.) Er is een comité opgericht tot steun van de Joden in Polen,
die lijden onder den oorlog. De Rothschilds hebben geteekend voor 1000 pond.

Verschillende Engelsche berichten.

1065 LONDEN, 23 Dec. (Reuter.) In Australië wordt ijverig dienst genomen voor de vorming
van een nieuw contingent voor Europa bestemd. Maandag en Dinsdag lieten zich alleen
te Melbourne 900 man inschrijven.
De Engelsche pers wijst algemeen op de overeenstemming tusschen de door den Franschen
premier thans in het parlement afgelegde verklaringen en hetgeen Asquith op 9
November in Guildhall zeide.
1070 Alle bladen vestigen de aandacht op den geest, die uit beide redevoeringen spreekt en
wijzen op het besluit het zwaard niet op te steken in dezen rechtvaardigen oorlog,
voordat de overmoedige aanvaller volkomen vernederd is. De geheele pers verklaart,
dat aan een oorlog, die na vijf maanden nog zoo krachtadig wordt voortgezet, slechts
op één wijze een einde kan komen.
1075 Een nieuw en zeer opmerkelijk bewijs van de wijziging van inzicht, welke de
tegenwoordige oorlog doet ontstaan bij zoo vele pacifisten van naam, is een brief,
geschreven aan een Engelsch staatsman door sir Wilfrid Laurier, oud-premier van
Canada, een staatsman die behoort tot de voornaamste leiders van de pacifistische
beweging. Na zijn bewondering te hebben uitgesproken over de wijze, waarop de
1080 Amerikaansche pers de sophismen van de Duitsche professoren zift, geeft sir Wilfrid
Laurier als zijn meening te kennen, dat een tweejarige oorlog niet alleen tot de
overwinning zal leiden, maar tot de algeheele uitputting van Duitschland. Hij besluit
met de verklaring: "Dat is het doel, dat wij met inspanning van alle krachten moeten
trachten te bereiken. Ik ben verbaasd, dat zelfs ik dergelijke gevoelens koester,
1085 maar het betreft hier een strijd tusschen de beschaving en de barbaarschheid. Er
bestaat geen keuze."

Een Kerstgroet van Koning en Koningin.

1090 LONDEN, 24 Dec. (Reuter.) Elke soldaat in de loopgraven, elke zeeman op de Noordzee,
alle gewonden in de hospitalen ontvangen morgen een persoonlijk groet van Koning en
Koningin. Zij zullen een kaart ontvangen met de portretten van de majesteiten en een
Kerstmiswensch in het facsimile van het vorstelijk schrift.

Voor de Belgen.

1095 LONDEN, 24 Dec. (Reuter.) De Belgische ondersteuningscommissie ontving van den
Belgischen gezant een chèque van zesduizend p.st. Dit bedrag is een Kerstgeschenk van
New South Wales, Queensland en Nieuw-Zeeland.

Een Duitsch oordeel.

1100 Een correspondent van de "New-York Times" heeft een onderhoud gehad met generaal Von
Heeringen. De correspondent vertelt: Generaal Von Heeringen aarzde niet, zoomin als
de andere Duitsche generaals, die ik sprak, zijn Engelsche tegenstanders te prijzen.
"De Engelsche troepen der eerste Unie zijn schitterende soldaten, ervaren en taai,

1105 vooral in het defensief. Het zou geen verdienste zijn ze te verslaan, als ze dit niet waren."

Over lord Kitcheners leger merkt de generaal op: "Men kan geen legers improviseeren. Engeland kan niet verwachten in een paar maanden tot stand te brengen, wat Duitsland een eeuw kostte om te voltooien."

1110 Maar generaal Von Heeringen vertelde een anecdote om de waarde der Engelsche geregelde troepen te doen uitkomen. "Op zeker punt gebruikten we een mijnenwerper tegen een der Engelsche loopgraven. Die mortieren schieten met vreeselijk rumoer, dat bedoelt zelfs de vermetelsten schrik aan te jagen. Na het tiende schot stormden onze mannen onder een luid hoera vooruit, in de verwachting de Britten geheel buiten westen te zullen vinden. Maar, warempel, die taaie Schotten kropen uit hun loopgraven

1115 en deden met de bajonet een tegenaanval."

De generaal sprak zijn leedwezen uit, dat de Engelschen allen meer noordelijk waren gezonden, zoodat hij niet langer met den Engelschen bevelhebber het zwaard kon kruisen. Hij verklaarde dat de Beieren hadden gesmeekt toch tegen de Engelschen in het noorden te worden aangevoerd. Met lof sprak generaal Von Heeringen niet slechts

1120 van Sir John French, maar ook van generaal Joffre en generaal Gastelaan. Generaal Von Heeringen verklaarde verder dat behalve wat typhouse koorten betreft, de gezondheid der Duitsche troepen beter is zelfs dan in vreedestijd en dat de Duitschers wat oorlogvoering betreft veel van hun vijand leeren – vooral van de Engelschen zien ze af om zooveel mogelijk dekking te zoeken.

1125 De correspondent merkt aan het slot van zijn artikel op: Eenig denkbeeld van de positie der Duitschers in het Westen krijgt men als men bedenkt, dat de opperbevelhebber van het noorderleger ongeveer tien uren in twee dagen tijd had om met me te praten en te rooken. "Laat het volk in Amerika weten," zoo zeide de generaal, "dat we geen barbaren zijn; dat bij ons alles in orde is en kalm; en dat we

1130 vol vertrouwen de overwinning afwachten."

Het Fransche Geelboek.

Onze Londensche berichtgever schrijft d.d. 19 Dec.:

1135 Vanochtend bracht de "Times" ons een dik bijvoegsel: twee-en-dertig pagina's druk, een overdruk van het Fransche Geelboek, dat de "Times" eerst voor twee shillings in den handel had gebracht, maar nu gratis verspreidde. Opmerkelijk is het, dat ongeveer tegelijkertijd de Engelsche Regeering ook een vertaling, een officieele vertaling, in den handel heeft gebracht, die men kan koopen voor de som van een penny, zegge voor één stuiver. Ra-ra – wat is dat? Was de geel-boek-vertaling van het City-blad zóó

1140 slecht, dat de Engelsche Regeering niet wilde, dat het publiek er op zou afgaan bij vormen van zijn oordeel? Ik weet het op dit oogenblik niet, aangezien ik de beide vertalingen nog niet met elkaar heb kunnen vergelijken. Doch hoe dit zij, er blijkt hieruit, dat regeeringen zeker beter doen van vertalingen van dergelijke belangrijke papieren geen monopolie te maken – zelfs niet voor een blad als de "Times", want nu

1145 heeft degene, die er belang bij had deze stukken zoo spoedig mogelijk te lezen twee shilling moeten betalen voor iets dat hij niet slechts kort daarna voor een penny kon koopen plus een exemplaar van de "Times" van 19 December, doch moet hij ook nog een extrapenny geven voor een latere officieele vertaling, omdat hij aan de volkomen juistheid van zijn twee-shilling-exemplaar moet gaan twijfelen. Bovendien, de

1150 Fransche regeering kwam op die wijze met haar Geel-Boek bar veel te laat bij het publiek, wanneer men zich herinnert hoè spoedig na 4 Augustus Sir Edward Grey het Engelsche Wit-Boek den menschen in handen gaf!

Wraak van Scarborough.

1155 Onze Londensche berichtgever schrijft d.d. 19 Dec.:

Gelijk ik wel gedacht had wordt het gebeurde aan de noord-oost-kust aangegrepen als een opwekking tot de Britsche jonge mannen om het bombardement van Scarborough te wreken. Door het recruteeringsbureau zijn thans overal biljetten angeplakt, waarop gedrukt:

1160 "Wreekt Scarborough! Thans op ze ingegaan! De moord op groote schaal gepleegd op onschuldige vrouwen en kinderen eischt wraak. Mannen van Engeland, de onschuldige slachtoffers van Duitsche wreedheid roepen u toe hen te wreken. Toon den Duitschen barbaren dat Englands kusten niet ongestraft gebombardeerd kunnen worden. Plicht roept u thans. Ga vandaag naar het naastbij zijnde recruteerings-depôt en

1165 biedt uw diensten aan voor uw koning, gezin en land. God save the king!"

En de toeloop van nieuwe recruten is sedert eergisteren, dus wordt gemeld, reeds sterk toegenomen, vergeleken bij de dagen te voren.

OOSTENRIJK.

1170 **Door een overwinningsbericht gestorven.**

De onderdirecteur van het Oostenrijksche museum, voor kunst en industrie te Weenen, Josef Folnesies, is in Reichenhall aan een beroerte overleden. Zooals uit de doodsadvertentie van de familie blijkt, was de oorzaak van de beroerte vreugde over een overwinning der Duitschers.

1175 Folnesies was 64 jaar oud en had den Bosnischen veldtocht van 1878/79 meegemaakt.

RUSLAND.

De Tsaar te Moskou.

1180 MOSKOU, 24 Dec. (P. T. A.) In den loop van den dag bezochten Tsaar en Tsaritsa met hunne kinderen verschillende hospitalen en ambulances, door verschillende vereenigingen of particulieren ingericht.

1185 's Avonds ontving de Keizer in het Kremlin de gedelegeerden van deze verschillende vereenigingen, onder wie de hoofdcommissaris van de Vereeniging der zemstvo's, prins Lvof, de commissaris van de Vereeniging der Russische steden, den burgemeester van Moskou, Tsjelnokof, die Z. M. uitvoerig inlichtten over de werkzaamheid dezer vereenigingen, waaromtrent de Keizer zijn groote tevredenheid te kennen gaf.

TURKIJE.

In den Kaukasus.

1190 PETROGRAD, 23 Dec. (P. T. A.) De generale staf van het leger in den Kaukasus bericht, dat de Turken op den 22en een buitengewone activiteit aan den dag legden in de richting van Olty. Zij deden een reeks aanvallen in de richting van Sarykamysck, dien echter mislukten.

1195 In de richting van Van zijn de Turken van het offensief tot het defensief overgegaan, dat onze troepen echter na een hardnekkigen tegenstand van de Turken wisten te verbreken, waarbij wij oorlogsbuit veroverden en enkele Turken gevangen namen.

JAPAN.

Geen Japanners naar Europa.

1200 LONDEN, 23 Dec. (Reuter.) In zake het voorstel der Fransche bladen om Japansche troepen naar het Europeesch tooneel van den oorlog te laten komen, vernemen wij, dat deze quaestie nooit ter sprake is gekomen. Ook zijn daartegen technische en financieele bezwaren. Japan is echter nog in oorlog en blijft samenwerken met zijn bondgenooten.

1205 Bij de Japanners bestaat geen twijfel omtrent den afloop van den oorlog en zij zijn uiterst geestdriftig gestemd voor de zaak der geallieerden.

ZUID-AFRIKA.

1210 LONDEN, 24 Dec. (Reuter.) Uit Johannesburg wordt aan de "Daily Telegr." gemeld: De verliezen der loyalisten sedert het begin van den opstand zijn 124 dooden, 267 gewonden, terwijl 332 gevangenen in handen der Duitschers zijn. Van de rebellen zijn er 170 gedood en 300 gewond.

ROEMENIË.

1215 **De houding van Roemenië.**

1220 LONDEN, 23 Dec. (Reuter.) Ter zake van de houding van Roemenië vernemen wij, dat een krachtige opmarsch van Oostenrijk in Servië Roemenië zou hebben genoopt den strijd te beginnen. Dit gevaar schijnt geweken ten gevolge van de overwinningen der Serviërs, zoodat thans een onmiddellijk optreden niet meer noodig is.

EGYPTE.

De "Sultan".

1225 Tot een vertegenwoordiger der "Times", die hem interviewde, heeft de nieuwe Sultan, Hoessein, o.a. gezegd:

"Ik geloof dat mijn land een groote toekomst heeft. Als eenmaal de moeilijkheden, door den oorlog veroorzaakt, voorbij zullen zijn, zal Egypte, moreel en materieel, een centrum worden van belangrijke cultuur.

1230 Vergeet niet dat wij drie groote krachten beziten: den Nijl, de Egyptische zon en bovenal, de Fellahs, die den vruchtbaren bodem van Egypte bewerken. Ik ken hen en heb hen lief. Gij zult moeilijk een ras van menschen vinden, meer vatbaar voor vooruitgang, van betere geaardheid en harder werkend. Zij behoeven vaderlijke leiding om hen te voeren langs den weg, gebaad door den grondlegger der dynastie, den grooten Mehemet Ali. Door opvoeding zulten zij een prachtig volk vormen."

1235 **Zie verder pag. 7**

INGEZONDEN STUKKEN.

(Van ingezonden stukken, geplaatst of ongeplaatst wordt de kopij niet teruggegeven.)

1240 **Ergerlijk en onvaderlandslievend.**

Aan de Redactie!

Zooals U bekend zal zijn, wordt Amsterdam jaarlijks meermalen bezocht door een groot aantal Duitsche handelaren en fabrikanten, die hier de tabaksinschrijvingen in Frascati bezoeken.

1245 Deze heeren, die allen tot den beschaafden en meergegoeden stand behooren, hebben voorzeker nog nimmer der Amsterdamsche burgerij last tot klagen gegeven.

Integendeel, zij verteren hier, op vaak onbekrompen wijze, heel wat geld.

De groote Amsterdamsche hotelhouders, restaurateurs etc. zullen U zulks gaarne bevestigen.

1250 Nu deed het mij veel leed, toen ik dezen herfst in Duitschland vertoefde, van deze heeren zoovele klachten te moeten hooren over de vaak beleedigende en uittartende houding van het Amsterdamsche publiek, tegenover Duitschland en de Duitschers.

In inrichtingen waar men, uit den aard der zaak, slechts beschaafd publiek zou verwachten, werden vaak, op luide toon, indirect, beleedigingen en scheldwoorden

1255 geuit, die men anders slechts hoort in den mond der onderste lagen.

In den geest onzer Regeering, voor welker uiterst correcte houding men in Duitschland slechts lof heeft, en die strikte neutraliteit verzocht en gebod, is zulks zeker niet.

1260 In het belang van ons land is dit domme, ongemotiveerde schelden evenmin. Ik ben daarom zoo vrij, Uwe aandacht op dezen misstand te vestigen. Wellicht kunt U de menschen tot andere, betere gedachten brengen.

Tot dusverre genoot ons land steeds de vriendschap der Duitsche Regeering en de sympathie van het Duitsche volk. 't Kan verkeeren.

Hoogachtend.

1265 EEN NEDERLANDSCH KOOPMAN.

[Van een optreden als in dit stukje wordt geschetst hebben noch wij noch onze medewerkers iets gemerkt. Heeft de inzender gelijk, dan moet het toch hoogst zelden voorkomen. Maar ook voor die enkele gevallen aarzelen wij niet zulk een houding zeer ergerlijk en onvaderlandslievend te noemen. Red. H.]

1270

Zie verder pag. 7

AVONDBLAD. Tweede Blad.

1275

Nederland's kansen op oorlog.

De minister van buitenlandsche zaken heeft in de vergadering der Tweede Kamer van Donderdag l.l. iets gezegd over onze verhouding tot de oorlogvoerende Staten en onze kansen om buiten den strijd te blijven. Eerst de geruststellende verklaring:

1280 "De ons omringende belligerenten hebben volkomen begrepen de positie die Nederland in den oorlog inneemt. Gaarne wil ik dan ook aan den geachten afgevaardigde uit Utrecht mededeelen dat de bedoelde oorlogvoerende Regeeringen mij zelfs op meer dan één wijze hebben te kennen gegeven, dat zij die positie niet alleen begrepen maar ook waardeerden. Naast de Regeeringen mag ik ook de voornaamste persorganen in die landen

1285 noemen. Vooral in den laatsten tijd hebben wij van die waardeering de blijken ontvangen."

Maar daarna de waarschuwing: denkt niet, dat wij er zijn, gelooft niet, dat wij ons niet droog behoeven te houden:

1290 Een en ander neemt niet weg, dat Nederland en de Nederlandsche Regeering steeds op hun hoede moeten zijn. Het is niet te ontkennen, dat in omstandigheden als de tegenwoordige, incidenten te allen tijde kunnen voorkomen, die zeer groote en zeer bedenkelijke afmetingen kunnen aannemen, het is evenmin te ontkennen, dat hoe langer de oorlog duurt, des te meer de mogelijkheid tot dergelijke incidenten zich zal kunnen voordoen. Al is dit tot op den huidigen dag nog niet gebeurd, zoo is het toch

1295 waar, dat, wanneer een neutraal land het onze zich bevindt midden tusschen oorlogvoerende Mogendheden, op het oogenblik van een zoo wijd vertakte conflagratie, weinig behoeft te gebeuren, om de oorlogsvlam ook tot ons te doen overslaan.

1300 Inderdaad, ieder voelt het: wij moeten steeds op onze hoede zijn. Maar – en daarop willen wij thans in het bijzonder wijzen dat – evenmin is er aanleiding voor groote bezorgdheid en voor het ontstaan van die talloze paniekjes en geruchten, waarvan wij

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 december 1914

- steeds hooren. Nog dezer dagen kregen wij een "vertrouwelijke mededeeling" dat er ernstige moeilijkheden met Engeland zouden zijn! En denzelfden avond kon men in ons blad lezen, dat de Engelsche gezant in Engeland zijn Kerstvacantie ging vieren. Een dezer dagen vroeger deelde men ons mede, dat er belangrijke concentraties van
- 1305 Duitsche troepen aan de Limburgsche grenzen waren... dat de Limburgsche autoriteiten zich erg ongerust zouden maken...
- Wij meenen er op te mogen wijzen dat de woorden van den minister van buitenlandsche zaken – die weer een nieuwen stoot paniekjes gegeven hebben – allerminst zulk een verontrustende strekking hebben.
- 1310 Op het oogenblik is er niets, dat aanleiding zou kunnen geven, dat Nederland in de oorlog betrokken zou worden. Er zouden daartoe eerst "incidenten" moeten voorkomen. Om dat duidelijk te gevoelen behoeft men zich slechts af te vragen, of thans eenige oorlogvoerende staat er belang bij zou kunnen hebben ons in de oorlog te betrekken. Let wel: aan de zijde zijner tegenstanders. Geen staat kan ons dwingen als
- 1315 medestanderr in den oorlog op te trekken – dat staat vast en die overtuiging moet thans wel gevestigd zijn.
- Welk voordeel zou Duitschland b.b. hebben Nederland onder zijn tegenstanders te ?en? De tijd, waarin als operatieterrein voor zijn troepen Nederland's grondgebied waarde had, is voorbij. Toen achtte Duitschland de nadeelen van de vijandschap van Nederland
- 1320 – samen wellicht met het groote nadeel in naam en aanzien dat de dubbele schending van de neutraliteit van kleine staten zou brengen – grooter dan de strategische voordeelen, die het ruimer operatieterrein zou bieden. Mocht ooit de tijd weer komen, dat de toegang tot ons land militaire voordeelen zou medebrengen – dan zijn waarlijk die nadeelen niet minder geworden. Duitschlands leger is niet sterker, ons leger wel
- 1325 sterker geworden. En zal, hopen wij, ter voorkoming van het grootste kwaad, steeds sterker worden.
- Heeft Duitschland bezwaren tegen de regeling der uitvoeren uit Nederland? Een oorlog met Nederland zal daarin toch waarlijk geen verbetering brengen!
- En Engeland? Welk voordeel kan Engeland hebben door Nederland te dwingen zich bij
- 1330 Duitschland te voegen? Onze koloniën? Wij gelooven niet, dat Engeland, althans de huidige regeering in Engeland zoo sterk op onze koloniën belust is. (Het wordt zelfs in Engeland onzeker geacht of Engeland's *belang* medebrengt na een overwinnenden krijg een zeer groot deel der Duitsche koloniën te behouden!) Het heeft er genoeg en de
- 1335 Engelschen hebben in onze koloniën gelijke rechten met onze landgenooten. Neen, Penang en Singapore hebben over hun burenen niet te klagen – wij zijn goede burenen geweest, wij zijn, zooals in een Engelsch tijdschrift stond, "de eenig mogelijke beheerders" van het tusschen Engelsche bezittingen gelegen Oost-Indische eilandenrijk". Maar nemen wij eens aan, dat Engeland heel graag het bestuur van onze koloniën zou overnemen. Zou dat het gevolg van den oorlog zijn? Zou zonder Japansche
- 1340 hulp ons Nederlandsch-Indische leger, onze vloot verslagen worden? Zou Japan, als het meedeed, niet op zijn minst gelijke rechten hebben? En is er nu iemand die één oogenblik denkt, dat Engeland, dat Australië iets zou willen doen, waardoor de Nederlandsche buur in Oost-Indië door den Japanschen buur vervangen zou kunnen worden?
- 1345 En in Europa – wie meent er dat Engeland prijs zou stellen op een verlenging van het vijandelijke zeefront met een kuststrook loopende van Emden tot het thans Deutsche Zeebrugge, een kuststrook met tal van goede havens en uiterst gemakkelijk verdedigbaar door zeemijnen en bewoond door een volk, dat goed genoeg bewapend is om een landing van vreemde troepen volkomen onmogelijk te maken?
- 1350 Wij hebben in deze beschouwingen over alle oorlogvoerende landen gesproken als over landen, die zich door geen enkele overweging dan die van het eigenbelang laten beïnvloeden. Dat is zoo de gangbare opvatting van Staten, die groote politiek voeren, niet waar?
- 1355 Maar naar onze meening is die opvatting niet juist. Zeker, rechten worden vertrapt, tractaten en overeenkomsten ter zijde gesteld of overtreden. Doch het begrip van wat recht is heeft nog invloed en blijft een factor van beteekenis.
- Duitschland heeft het onrecht gevoeld, België aangedaan: niet alleen de woorden van zijn Rijkskanselier, ook alle apologiën van die daad bewijzen het. Duitschland zou
- 1360 zeer ongaarne den strijd aangaan met een buurman, met wien het eeuwen lang in vriendschap geleefd heeft, zal zeker niet licht uit "oorlogsnoodzaak" of om tastische voordeelen te behalen ons land in den strijd betrekken.
- En wat Engeland betreft, gelooven wij hetzelfde. Zeker, de roep van Engeland, dat het strijdt voor de rechten van kleine staten heeft in Nederland niet veel weerklank,
- 1365 niet veel waardeering gevonden: te goed herinneren wij ons, dat de rechten van kleine staten vijftien jaren geleden in Zuid-Afrika door Engeland zelf niet geëerbiedigd

- 1370 werden. Maar moeten wij ons dan niet tevens herinneren, dat dezelfde mannen die thans aan het hoofd van de Engelsche regeering staan – wij noemen Lloyd George – toen verguizing, haat, vervolging trotseerden omdat zij dat een onrecht noemden, omdat zij zich verzetten wilden in en buiten het parlement tegen dat onrecht?
- 1375 Men moet waarlijk geen te kleine beteekenis hechten aan denkbeelden en aan gevoel van recht. Juist de Zuid-Afrikaansche oorlog heeft in Engeland velen aan het denken gebracht velen die in 1900 met den ellenden kreet "my country right, my country wrong – my country" met de Jingo's medegingen, erkennen thans, dat de Zuid-Afrikaansche oorlog een slechte en verkeerde daad van Engeland was. Men moet noch in Duitschland, noch in Engeland de macht van het gevoel voor recht en billijkheid te laag stellen, niet uitsluitend naar de kracht van wapenen en de roepstem van belangen zien en luisteren.
- 1380 In Engeland is sinds jaren evenals in Nederland een opvatting gekomen omtrent de plichten van het moederland tegenover de koloniën, geheel verschillend van die, welke bestond in den tijd van de East Indian Company. Daarvan plukt Engeland de vruchten thans in de loyale en ordelijke houding zijner koloniën. Dat is echter een gevolg geweest van een gevoel van recht en zedelijkheid.
- 1385 Stel nu eens dat een Javaan thans van ons zeide: die praatjes van recht en plicht tegenover de Javanen zijn huichelarij – zie maar naar de geschiedenis, hoeveel onrecht hebben de Hollanders niet gepleegd, hoe hebben zij steeds alleen rekening gehouden met eigen belang en eigen brandkast. Dan zou hij met die gemakkelijke en wereldwijze redeneering, met die miskennis van de zedelijke krachten in de "politiek" toch o n g e l i j k hebben.
- 1390 Wij meenen, dat wie uitsluitend op de directe stoffelijke belangen van een volk acht slaat en op zijn fysieke macht om die belangen te behartigen, onjuist moet oordeelen en den toestand verkeerd moet inzien. Niet veel beter dan hij, die onnoozel genoeg is om te denken dat staten uitsluitend zullen doen wat recht en goed is, en onzelfzuchtig zich aan verdragen en aan het wetboek van eer en goede trouw zullen houden.
- 1395 De openbare meening van de geheele wereld is thans nog de eenige politiemacht die zich met de handhaving van de veelal ongeschreven wetten van dat wetboek bezig houdt. Maar die politiemacht heeft meer invloed, kan meer bereiken, dan men veelal denkt. Ziet, hoe ieder thans om zijn gunst boeleert! En wat zou de openbare meening b.v. zeggen van een staat, die, ten strijde trekkende om de rechten van kleine staten te verdedigen, de rechten van kleine staten vertrapte?
- 1400 Maar dat daargelaten: wij gelooven in den werkelijken en krachtigen onwil van het Duitsche volk om ons land onrecht te doen -- wij gelooven vast, dat een der werkelijke redenen voor Engeland om den oorlog te voeren was, dat het zijn plicht achtte de rechten van den kleinen staat, wiens neutraliteit het gegarandeerd had, te verdedigen.
- 1405 En daarom meenen wij dat noch de belangen, noch de wenschen van een der oorlogvoerende partijen op het oogenblik daarheen leiden kunnen, dat wij ons bij haar vijanden aansluiten.
- 1410 Incidenten kunnen voorkomen, zooals de minister van buitenlandsche zaken zeide, het geweer moeten wij bij den voet houden, – en hoe meer geweren het zijn, des te beter en het oog open. Maar ongerust behoeven wij ons nog niet te maken.

De Oorlogsleening.

- 1415 Ons volk staat voor een buitengewoon belangrijk punt in zijn geschiedenis. Met geestdrift is, toen de Europeesche oorlog uitbrak en de vrees, moest worden gekoesterd dat ook ons land door de rampen van den krijg zou worden getroffen, gevolg gegeven aan alle maatregelen die door onze regeering werden voorgeschreven teneinde Nederland als het kon, voor het woeden van den oorlogsgeesel te bewaren, of als het moest de onafhankelijkheid des Rijks kloek en vastberaden te verdedigen. Deze mobilisatie en de verdere in verband met den oorlogstoestand getroffen maatregelen, hebben schatten gelds gekost en doen dit ook nu nog. Thans, nu de leeningswet door de beide Kamers der Staten-Generaal is aangenomen, is het oogenblik aangebroken waarop de regeering een beroep op de natie komt doen, ditmaal niet om zich persoonlijk ter beschikking des Rijks te stellen, doch om de verdediging van het vaderland en het voortzetten van economische hulp aan de zwaarst getroffen kringen der bevolking mogelijk te blijven maken door het verschaffen van de geldmiddelen die voor het genoemde doel noodig zijn.
- 1425 In de financieele rubriek in dit blad vindt men het prospectus der nieuwe leening.
- 1430 Het is een geweldig bedrag dat door het Rijk wordt gevraagd. Niet minder dan f275 millioen moet de Staat leenen om het hoofd te bieden aan de kosten die door den tegenwoordigen toestand worden veroorzaakt. Het is thans de beurt aan Neêrland's volk

om geestdriftig gehoor te geven aan dezen oproep en in een prachtig élan er voor te zorgen, dat dit geld ook inderdaad bijeenkomt.

- 1435 Zeker, de tijden zijn moeilijk en het bijeen brengen der noodige middelen zal voor velen niet zonder bezwaar mogelijk zijn. Maar het oogenblik is thans gekomen om trots alle bezwaren de verdediging des lands en een voorziening in de behoeften der schatkist mogelijk te maken. Rekening houdende met de buitengewone omstandigheden heeft de regeering al het mogelijke gedaan om de inschrijving op de leening te
- 1440 vergemakkelijken. De rentevoet is op 5% bepaald, d. i. veel hooger dan in tientallen van jaren bij onze staatsschuld het geval was. Wie inschrijft is zijn geld niet kwijt, maar verkrijgt integendeel een hoogst aantrekkelijke belegging, zóó
- 1445 aantrekkelijk inderdaad dat van verschillende zijden bij de behandeling van het wetsontwerp in de Tweede Kamer de vraag werd gesteld of deze rente niet wat al te voordeelig voor de inschrijvers was. De kans op verlies door daling van den koers na de inschrijving is tengevolge van deze aantrekkelijke rente al zeer gering en zij vermindert bovendien nog door de schielijke aflossing en door het feit, dat de geheele leening eventueel reeds over drie jaar, en natuurlijk tegen 100% afgelost zal kunnen worden. Zelden of nooit zal er dan ook een gelegenheid zijn geweest om
- 1450 eigenbelang en vaderlandsliefde zoozeer te vereenigen als door inschrijving op de 5% staatsleening van f275 millioen het geval zal zijn. Behalve door de hooge rente is het den inschrijvers ook door de betalings-conditiën gemakkelijk gemaakt over eventueele bezwaren heen te stappen. De inschrijving staat van 2 tot 11 Januari open, zoodat de tijdige aankondiging een ieder in de gelegenheid
- 1455 stelt bijtijds de noodige maatregelen te nemen. De storting kan in vier termijnen geschieden, waarvan de eerste ten bedrage der 40% der aangevraagde som op 8 Februari moet plaats hebben en de laatste à 20% eerst, op 7 Juli. Wie deelneemt behoeft dus op het oogenblik der inschrijving nog niet over contantgeld te beschikken. Dat is eerst een maand later en dan nog maar ten deele noodig, terwijl voor het bijeenbrengen van de rest een geruime tijd is gelaten. En bovendien behoeven zij, die hun geld in zaken
- 1460 hebben opstoken en slechts een betrekkelijk klein bedrag hiervan kunnen vrijmaken, zich hierdoor allerminst te laten afhouden van een flinke deelneming ia de leening. *Immers is de Nederlandsche Bank bereid de schuldbrieven der vrijwillige leening te beleenen met een surplus van 5%.* Wie dus b.v. voor f10,000 inschrijft en de stukken
- 1465 terstond bij de Bank beleent, kan desnoods tot f9500 voorschot verkrijgen, zoodat zelfs met een bedrag van f500 in contanten kan worden volstaan voor een inschrijving van f10,000, al zet natuurlijk wenschelijk zijn niet het volle bedrag van het voorschot op te nemen, teneinde niet in geval van een toch altijd mogelijke tijdelijke daling, direct het verschil te moeten aanzuiveren. Renteverlies zal door
- 1470 zulk een beleening niet ontstaan, daar de Nederlandsche Bank van zulke voorschotten 5% rente zal berekenen, dus evenveel als de rente der leening opbrengt. Mag er dus op worden gerekend dat de vermogende kringen onzer bevolking óók als zij niet veel contant gold kunnen vrijmaken, op zeer ruime schaal aan de leening zullen deelnemen, tevens dient er op te worden gewezen, dat de inschrijving volstrekt niet
- 1475 beperkt behoeft te blijven tot meer vermogende particulieren. Voor het bijeenbrengen van het groote bedrag der leening wordt een beroep gedaan op alle kringen der bevolking. Ook de middenstand en alle kleine spaarders in arbeiderskringen kunnen het succes der leening in hooge mate bevorderen. Er worden n.l. schuldbrieven van f100
- 1480 beschikbaar gesteld, waarvoor eveneens de bepaling geldt dat zij bij de Nederlandsche Bank beleend kunnen worden. Deze kleine coupures moeten op 8 Februari, ter vermindering van te veel administratieven omslag, dadelijk worden volgestort, maar met het oog op de mogelijkheid van beleening behoeft dit geen bezwaar te zijn tegen inschrijving. Ieder die slechts over een luttel bedrag beschikt, kan zichzelf dus een zeer
- 1485 aantrekkelijke rente verzekeren en tot het welslagen der staatsleening bijdragen door in te schrijven voor een bedrag, dat zijn krachten niet te boven gaat. Er is echter nog een andere categorie, die eveneens belangrijk tot dit resultaat kan bijdragen, n.l. de naamlooze vennootschappen. Men weet, dat ingeval op de 5% vrijwillige leening geen voldoende bedrag inkomt, tot een *gedwongen* heffing zal worden overgegaan. Naast hen die in de vermogensbelasting over het dienstjaar 1914/15 zijn
- 1490 aangeslagen voor een vermogen van f75,000 of meer, zullen naamlooze vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandeelen, coöperatieve vereenigingen en onderlinge verzekeringsmaatschappijen, die in de bedrijfsbelasting zijn of worden aangeslagen tot een totaal bedrag van f10,000 over 1913/1914, in de gedwongen leening eventueel moeten deelnemen voor een bedrag. Deze gedwongen leening zal slechts 4% rente dragen
- 1495 en de Nederlandsche Bank zal er slechts hoogstens 80% op voorschieten. Welnu, er is geen enkele reden waarom groote cultuur- en petroleum-maatschappijen, banken, levensverzekeringmaatschappijen enz. niet vrijwillig en op zeer aantrekkelijke voorwaarden datgene zouden doen, waartoe zij anders op veel minder goede condities

1500 gedwongen zouden moeten overgaan. Indien voorschriften der statuten het noodig maken voor zulk een belegging de goedkeuring der algemeene vergadering van aandeelhouders te vragen, dan kunnen hiertoe thans onverwijld de noodige maatregelen worden genomen. Ten slotte is er nog een andere groep van medeburgers, die tot het welslagen der leening kunnen bijdragen, n.l. zij die thans wèl over ruime middelen beschikken. Deze 1505 kunnen reeds dadelijk hun geld voordeelig beleggen in de schatkistbiljetten of promessen, die thans verkrijgbaar zijn en die op 8 Februari, - den datum van de eerste storting op de 5% leening, - afgelost worden, zoodat het geld in deze leening kan worden herbelegd.

Bij de inschrijving op de vrijwillige leening behoeft niemand te vreezen, dat hij ingeval niet genoeg geld bijeen komt, later niettemin voor het volle bedrag in de 1510 gedwongen heffing zal worden betrokken. Immers worden bij de vrijwillige leening stortingsbewijzen verstrekt, die eventueel ingeleverd kunnen worden voor de gedwongen heffing, zoodat men voor het daarmede overeenkomende bedrag van de heffing zal zijn vrijgesteld.

1515 In alle oorlogvoerende landen, zoowel als in tal van neutrale staten, zijn sinds het uitbreken van den oorlog groote staatsleeningen uitgegeven. Overall is het aangevraagde bedrag gemakkelijk bijeengekomen. In Noorwegen is nog pas een staatsleening meer dan tweemaal volteekend. het zou een ramp voor ons staatskrediet zijn, indien alleen Nederland hierop een uitzondering zou maken en indien hier gedwongen, tot minder gunstige voorwaarden bovendien, zou moeten geschieden wat 1520 overall elders vrijwillig mogelijk is geweest.

Een ieder kenne thans zijn plicht. Onze Koningin heeft een schitterend voorbeeld gegeven door voor f2½ miljoen op de vrijwillige leening in te schrijven. Laat het Koninklijk voorbeeld in breede kringen navolging vinden. Het moet van alle kanten inschrijvingen stroomen, opdat de geschiedenis later zal kunnen getuigen, dat in dit 1525 jaar van beproeving het Nederlandsche volk niet geaard heeft om gehoor te geven aan de roepstem van zijn regeering en dat de grootste staatsleening, waartoe ooit in Nederland moest worden overgegaan, met vereende krachten schitterend is geslaagd. Zoo zij het!

1530 **Allerlei.**

Duitsche oorlogs-bibelots. - "Neuheit!"

Fasskapseln für Granatsplitter und Gewehrkegeln". Ziedaar het nieuwste wat, blijkens een advertentie in de "Deutsche Goldschmiedezeitung" door de Duitsche goudsmeden aan de markt wordt gebracht. Monturen voor granaatsplinters en geweerkogels. In goud, 1535 zilver, doublé en onecht. Er staat, heel nuchter, bij, dat de monturen voor granaatsplinters, die o.a. ook tot manchetknoopen kunnen worden "verwerkt", elk afzonderlijk moeten worden vervaardigd, daar de vormen verschillend zijn. En illustraties van die monturen worden er bij gegeven: een kogel aan een ringetje, heel eenvoudig, met een ijzeren kruisje erop soms; een splinter, gevat in een ornament van 1540 eikenloof.

We mogen echter niet spreken van "monturen", of liever, de Duitsche goudsmeden mogen het niet, althans volgens een hunner, die in een ingezonden stuk in dat zelfde nummer te velde trekt, thans, tegen het gebruik van vreemde woorden in het goud- en 1545 zilverwarenbedrijf. De inzender heeft er zich, volgens zijn zeggen, altijd al aan gestooten, dat in de "prijslijsten" (catalogi) der "Sirberwarenerzeuger" (fabrikanten) deze vreemde woorden als "dessert"-messen, -lepels en -vorken staan. Hij zou ze willen vervangen door "goede, meerzeggende" Duitsche woorden zooals "Mittel- oder Nachtsch- oder Frühstückbestecke". Het "Verband der Silberwarenerzeuger" (dat in den geest van den inzender dus voortaan "Verband der 1550 Silberwarenerzeuger" zal moeten heeten) zou naar zijn meening hier den stoot moeten geven. Het buitenland, dat Duitsche prijslijsten gebruikt, moet er zich maar aan wennen, "denn wir sind die Herren". Bescheiden klinkt dit laatste nu juist niet, - al slaat het slechts op een veronderstelde heerschappij van Deutschland in de goudsmidswereld.

1555 Ook van andere oorlogssieraden wemelt het orgaan der Duitsche goudsmeden: oorlogsmedailles (de inzender, hierboven bedoeld, zal voor medaille nog een Duitsch woord moeten bedenken), broches, (alsvoren), medaillons, (idem), ringen, manchet (idem) knoopen, dasspelden met vlaggetjes, Roode Kruisen, ijzeren dito's, met het opschrift "Gott mit uns", met de beeldenaren van keizer Wilhelm en keizer Frans 1560 Jozef, modelletjes van 42 c.M.-projectielen om aan de horlogeketting te hangen of als manchetknoopen, spelden in den vorm van sabels en geweren, gedenkpenningen met het opschrift "Viel Feind - viel Ehr'!" en een opsomming erop van de landen, waarmede Deutschland en Oostenrijk in oorlog zijn. Een goudsmid adverteert, dat hij van granaatscherven en geweerkogels, aschbakjes, inktkokers, enz. maakt als

1565 "Kriegsandenken". Weer een ander maakt reclame voor "Kriegs-trauerschmuck, een medaillon met het ijzeren kruis erop, zilver op zwart email, als teeken van rouw voor de gevallenen...

Eigenaardige verwondingen.

1570 – In een Engelsche krant las ik een wrange verzuchting van een aan het front gewond Engelschen officier, die van den aanvang af den oorlog in Frankrijk en België had meegemaakt, herhaaldelijk in het gekste vuur gevochten, zonder ooit getroffen te zijn. Maar op een dag was hij bezig, het zich behagelijk te maken aan zijn copieus Britsch ontbijt; en juist toen hij zijn boterham met jam wilde besmeren, trof hem een
1575 verdwaalde kogel. – "Is not that bad hick!" klaagt hij terecht.
Maar van een nog eigenaardiger verwonding staat in een der Duitsche bladen te lezen van een Duitsch officier, die in de loopgraven bij zijn manschappen stond en ook wel eens een schot op den vijand wilde afgeven. Hij leende het geweer van een der
1580 soldaten, mikte lang, en zou juist aftrekken, toen hij zelf ter aarde werd geworpen; zijn wang en oog waren getroffen. Maar toen hij naging, hoe de treffer van den vijand hem geraakt had, bleek het dat op het oogenblik, dat hij zelf wilde vuren, een vijandelijke kogel van den overkant in den loop van zijn geweer was gedrongen; de andere kogel had zijn eigen patroon doen ontploffen, waardoor het magazijn van zijn geweer vernield was, en de stukken hem in het gelaat troffen. De eenige troost, die
1585 de militaire artsmaajor den gewonden officier kon schenken, was deze gemoedelijke opmerking: "Schade, mein Junge, das Sie nicht eine Sekunde eher als der Franzmann abgeknipft haben!"

Wetenswaardigheden.

De oorsprong der loopgraven.

1590 Strategen willen ons opdringen, dat de nieuwigheid van den loopgraven-oorlog op het jaar 1914 moet worden gesteld. Het is niet waar! Ook strategen, die ons verzekeren willen, dat de kleine Japansche soldaatjes de eersten zijn geweest, die in den oorlog tegen Rusland van de loopgraven gebruik hebben gemaakt, – ze weten het al evenmin!
1595 Deze wijze van oorlog voeren is véél ouder dan de twintigste-eeuwsche oorlogen. Ook is ze veel ouder dan klassieke schrijvers ons geleerd hebben, bijvoorbeeld dat de Romeinsche veldheeren in de eerste eeuwen van onze jaartelling in noordelijk Europa reeds loopgraven vonden. Het is de historieschrijver Ammianus Marcellinus, die er al melding van maakt in zijn beschrijving van den veldslag bij Straatsburg in het jaar
1600 367; de Romeinsche aanvoerder Severus liet zijn legioenen bij trompetgeschal tegen den vijand oprukken; maar er was geen vijand te zien, want de Alemannen hadden zich listig aan den tegenoverliggenden Rijnsoever ingegraven, en onthaalden de aanrukkende Romeinen op een regen van pijlen. En generaal Severus, onthutst door deze krijgslist, geen vijand ziende en toch zijn aanwezigheid onder den grond constateerende, moest
1605 den aanval opgeven.
Uit klassieke beschrijvingen der Romeinsche veldtochten naar onze landen zou zelfs blijken, dat het verdedigings-stelsel van loopgraven, niet zoo maar incidenteel geschiedde, neen, er is sprake van dergelijke loopgraven over een geheel front, zich uitstreckende bijna even ver als van Belfort tot in zuid-westelijk België, namelijk
1610 een voor die dagen in verhouding niet minder langgerekt terrein van Säckingen tot Waldshut aan den zoom van het Schwarzwald; de Alemannen noemden deze onderaardsche verdedigings-lijn hun landhaag.
De Romeinsche krijgs-geschiedenis leert ons, dat ook de legioenen van Konstantijn op dergelijke Germaansche loopgraven stieten, daardoor onverrichterzake terug moesten
1615 keeren.
Natuurlijk eigenen de tegenwoordige Duitschers zich nu het recht toe, te spreken van hun auteurs-recht op de eerste Alemansche "Schützengraben"; het is geen geringer blad dan de "Frankfurter Zeitung", die deze uitvinding op naam van het Deutsche vaderland verlangt te stellen.
1620 Maar het komt me voor, dat geen Joffre, Moltke of French, ook geen Japansche veldheer Oyama, noch een der Alemansche, Hunsche of Teutoonsche koningen aangemerkt moet worden, als uitvinder van het in het moderne bedrijfsbedrijf met zooveel virtuositeit toegepaste stelsel van het weggraven der strijdende legers.
Wel helpt ons de oude krijgsgeschiedenis der Romeinen en Alemannen goed op weg. Want
1625 nog eer de Alemannen zich achter den ouden Rijn ingroeven in hun loopgraven, waren deze streken bewoond door de Kaninefaten, onze voorouders, die hun naam en roem ten eeuwige dage danken aan het feit, dat zij in dagelijkschen omgang leefden met de Kaninen, of te wel Konijnen.
En nu geef ik deze strategische theorie voor beter, dat het onze Kaninefaten geweest
1630 zijn, die van de konijnen reeds de kunst afkeken, om zich onder den grond weg te

graven, zoodra zij bemerkten, dat de ruwe, menschelijke jagers jacht op hen maakten. Van de loopgraaf tot het konijnenhol, - il n'y a qu'un pas!

Snippers.

1635 Een officier, wiens weekbeurt het is over de menage te waken, ontving een briefje, waarvan hij ons het couvert toezendt met dit adres: "WelEd.Gestr. Heer Luitenant van de Menagerie."

Voor een tooneeltent op de Apeldoornsche kermis gelezen:

1640 "Zaterdag De Toverschilder in het Palijs van Foust."

Advertentiana:

"Wordt gevraagd een meisje liefst voor de nacht, die kan koken".

1645 **Uit een dagblad:**

"Men verzoekt ons de aandacht te vestigen op de advertentie betreffende het deze week ophalen van vuilnis in dit nummer".

In- en Uitval.

1650 **Korporaal-titulair.**

- Waarde O. d. S. Onze soldaten hebben met belangstelling kennis genomen van de opmerkingen van Z.E. den Minister van Oorlog, die dezer dagen de mogelijkheid opperde, om soldaten te bevorderen tot korporaal of onderofficier, zonder examen, wanneer zij door hun persoonlijke eigenschappen of maatschappelijke positie in staat waren, overwicht op de manschap te oefenen. In ons garnizoen heeft men reeds een naam voor het nieuwe kader bedacht en men noemt zulke korporaals als volgt: "Korporaal honoris causa".

BINNENLAND.

1660 **Leeningwet 1914.**

Uitnoodiging tot deelneming in de vijf percents vrijwillige geldleening van den Staat der Nederlanden tot een bedrag van f275,000,000.

Ten einde het Rijk in staat te stellen aan de gevolgen, welke de om ons heen woedende krijg voor de schatkist heeft, het hoofd te bieden, heeft de wet bepaald, dat een vrijwillige leening zal worden uitgeschreven van f275 miljoen. Voorwaar een groot bedrag, veel grooter dan waarvoor ooit in Nederland een staatsleening uitgeschreven werd. Maar wat staat daartegenover niet op het spel? De onafhankelijkheid van het land en de instandhouding voor zooveel de Staat daartoe bijdragen kan, van de economische kracht van het volk, waaronder ook het zooveel mogelijk verhoeden van blijvende daling in den levensstandaard der arbeiders.

1665 Daar het geld er wezen moet, heeft de wet bepaald, dat, als de vrijwillige leening niet voldoende zou opbrengen voor de meest nijpende behoeften van de schatkist, daarnaast een gedwongen leening zal worden uitgeschreven. Maar hiertoe moet het niet komen en mag het niet komen. 's Lands belang eischt, dat de vrijwillige leening slagen zal, en het eigen belang der bezittenden wijst in dezelfde richting.

1675 Wie deelneemt in de vrijwillige leening krijgt een volkomen zekere schuldbekentenis ten laste van den Staat, die 5% rente draagt. Bovendien vrijwaart hij er zich tegen, door aanslag in de gedwongen leening, zich met een schuldbekentenis, die slechts 4% rente draagt, te moeten vergenoegen. Wie op de vrijwillige leening inschrijft, 1680 behoeft, tot het bedrag van die inschrijving, hetgeen hij in de gedwongen leening moet deelnemen, niet nog eens te storten.

Behalve wat betreft de rente, die zal worden vergoed, staat de gedwongen leening ook in andere opzichten bij de vrijwillige leening achter. Hiervoor, gelijk voor alle bijzonderheden van de beide leeningen, zij verwezen naar onderstaand prospectus. De 1685 aandacht wordt in het bijzonder gevestigd op de voorwaarden van beleenbaarheid der fondsen bij de Nederlandsche Bank, voorwaarden, die voor de vrijwillige leening aanmerkelijk gunstiger kunnen zijn en aanmerkelijk gunstiger zijn dan voor de gedwongen leening. 1)

1690 De Regeering rekent met vol vertrouwen, dat de bepalingen omtrent de gedwongen leening, welker opneming in de wet alleen als maatregel van voorzichtigheid is op te vatten, eene doode letter zullen blijven.

Vrijwillig zal het Nederlandsche volk het groote aantal millioenen, dat thans noodig is voor de handhaving van 's Lands hoogste ideële goederen, aan het Rijk ter leen 1695 geven. Ieder zal daartoe bijdragen naar de mate zijner krachten. Daaraan wil en daaraan kan de Regeering niet twijfelen.

Ieder die deelneemt, krijgt een stuk, waarop hij geld zal kunnen verkrijgen, indien

hij dat, in moeilijke dagen, voor zijn bedrijf, of ook voor zijn onderhoud tijdelijk mocht nodig hebben.

1700 Deelneming in de leening zou dan ook nauwelijks een offer beteekenen, als het thans, ook voor zeer vermogenden, niet zoo moeilijk was, geld los te maken. Nu die moeilijkheid groot is, zal het slagen der leening een bewijs te meer opleveren, dat bij allen, die eenig vermogen hebben, het besef levendig is van hun zedelijken plicht, den Staat thans aan de gelden te helpen, die hij behoeft.

1705 Moge het beroep, dat hiermede op allen gedaan wordt, om naar de mate hunner krachten tot het welslagen der leening bij te dragen, niet vruchteloos wezen.

De Minister van Binnenl. Zaken, tijdelijk Voorz. van den Ministerraad.

CORT VAN DER LINDEN.

De Minister van Financiën,
TREUB.

1710 Het prospectus is opgenomen onder onze rubriek "Beurs en Nijverheid",

De Nederlandsche post en de Engelsche censor.

Wij ontvingen door dit onderwerp het volgende schrijven:

1715 *Hooggeachte Redactie.*

Tot opheldering der quaestie besproken in het stuk "De Nederlandsche post en de Engelsche censor", voorkomende, in uw Avondblad van Woensdag 23 December, verzoek ik u beleefd het volgende te willen opnemen.

1720 Bedoelde brief met het gedrukte adres des afzenders: Oranje Nassaulaan 47, was een particulier schrijven, een geheel vriendschappelijk briefje van mij aan eene reiskennis, de vrouw van een ambtenaar op de koopmansafdeeling der Zeppelinwerf, die zijne woning dus op het terrein der werf heeft. Ik voor mij beschouw het geheele incident als het resultaat eener toevallige vergissing, aangezien het briefje volkomen onbelangrijk was en betreur dus zeer, dat de geheele zaak zoo opgeblazen is.

1725 U zeer denkend voor de plaatsing,

Hoogachtend,

LYDIA HEEMSKERK-DE ZAREMBA.

23 December 1914.

1730 In het Ochtendblad van de "Nieuwe Courant" lezen wij het volgende:

"Het door den directeur-generaal der Posterijen en Telegrafie toegezegde onderzoek omtrent de bekende raadselachtige zaak heeft reeds plaats gehad.

"Bereidwillig deelde de directeur-generaal ons de resultaten van het ten postkantore te Amsterdam ingestelde onderzoek mede.

1735 "Het heeft uitgewezen, gelijk te verwachten was, dat optreden van een Engelschen censor bij onze posterijen geheel uitgesloten is, terwijl ook schijnt vast te staan, dat niet opzettelijk de bewuste brieven aan den Engelschen censor in handen zijn gespeeld. Het onderzoek heeft namelijk aan het licht gebracht, dat in het einde van de maand September op het hoofdpstkantoor te Amsterdam door verkeerd sorteeren een

1740 aantal brieven naar Engeland zijn gezonden, die een andere bestemming hadden. De Engelsche postadministratie heeft deze brieven, nadat ze door den censor waren geopend en gelezen, met een etiket voorzien en ze teruggezonden naar Amsterdam, waar de brieven toen op nieuw werden geëxpedieerd, thans naar de juiste bestemming.

1745 "Het onderzoek heeft voorts aangetoond, dat de bewuste werkzaamheden niet door eenzelfde ambtenaar worden verricht, doch door verschillende personen, zoodat het niet mogelijk is de schuld voor het verkeerd sorteeren aan één persoon te wijten.

"Nadat de hierboven bedoelde brieven uit Engeland waren teruggekomen, zijn maatregelen genomen, waardoor het voor het vervolg onmogelijk werd dat een herhaling van de fout voorkwam. Sedert het begin van October wordt elke postzak, voor Engeland bestemd, nauwkeurig nagezien, en het is dan ook sedert niet meer voorgekomen, dat ten

1750 gevolg van verkeerd sorteeren, brieven voor Duitschland bestemd, naar Engeland worden gezonden.
"De directeur-generaal deelde ons mede, dat door achteloosheid van ambtenaren of door groote drukte het in gewone tijden ook wel eens voorkwam, dat brieven naar een

1755 verkeerde bestemming werden gezonden, doch het spreekt van zelf, dat zulks dan niet tot de ongewenschte gevolgen leidde, die het thans heeft gehad."

In de "Kölnische Zeitung" was echter ook mededeeling gedaan van een brief uit Oostenrijk naar Amsterdam verzonden, die ook in handen van den Engelschen censor was gekomen. De "Kölnische" schreef zelfs over verschillende brieven. Hierover schrijft de "Nieuwe Courant":

1760 Het onderzoek naar dat raadsel, hetwelk dus onverklaard blijft, zal de Duitsche pers

1765 echter aan den *Boheemschen* kant moeten beginnen, naar denzelfden regel volgens welken zij op een onderzoek naar de uit Nederland verzonden brieven aan den *Nederlandschen* kant heeft aangedrongen."

In gelijken geest laten zich ook andere Nederlandsche bladen uit. Wij meenen echter, dat de directie van de Nederlandsche posterijen zich niet zoo gemakkelijk van de zaak af maken kan. In vreedestijd is het misschien mogelijk een dergelijk balletje aldus heen en weer te kaatsen: dan is het waarschijnlijker, dat een brief in Oostenrijk in een verkeerden zak is gedaan, dan dat een in Amsterdam ter bezorging aangekomen brief aldaar naar Engeland wordt doorgezonden.

1770 Thans echter is dat anders.

Er is geen postverzending van Oostenrijk naar Engeland. Wij zien waarlijk niet in, hoe een brief van Oostenrijk Engeland andere kan bereiken dan over Nederland:

1775 Oostenrijksche scheepvaart bestaat niet meer.

De zeer groote waarschijnlijkheid, wij zouden haast zeggen de zekerheid bestaat dat hier in Nederland een fout is gemaakt. En het feit staat niet alleen. De "N. R. C." verhaalt van een brief uit Oostenrijk, die haar ook over Engeland bereikte en wij hebben in ons bezit het couvert van een *aangeteekenden brief* uit Oostenrijk, met het adres in duidelijk machineschrift "Herrn Otto Pohl, Amsterdam", dat aan den achterkant het rose etiket "opened by censor" heeft. Het adres van den afzender was ook in dit geval dat van een bekend politiek persoon en stond duidelijk op de enveloppe vermeld; Dr. Viktor Adler, Wien.

1780 De firma Tob Groen & Co., alhier, deelt ons mede, verschillende brieven uit Oostenrijk "opened by censor" ontvangen te hebben en toonde ons een couvert van zulk een brief. Hier kunnen geen afzonderlijke vergissingen de oorzaak zijn.

1785 Wij meenen niet, dat het ons hier in de eerste plaats te doen moet zijn om een vrijpleiten van Nederlandsche ambtenaren of autoriteiten. Wij moeten weten, wat er geschied is en in de toekomst iets dergelijks verhinderen. Het is natuurlijk

1790 volstrekt uitgesloten, dat vooraanstaande ambtenaren – om van de regeering niet eens te spreken – iets van deze onregelmatigheden wisten. Maar dat men in deze nerveuse tijden in het buitenland zoo iets denkt, is begrijpelijk en juist daarom mag de directie der posterijen zich niet met een Jantje van Leiden van het onderzoek afmaken, maar moet zij duidelijk toonen dat het haar ernst is de wezenlijke oorzaak te weten om zulk een onregelmatigheid in het vervolg onmogelijk te maken.

1795 Hoe noodig dat is, blijkt wel hieruit. De directie zegt thans: "ja, in September was het, na de mobilisatie in het postkantoor door onvoldoende personeel niet in orde". Maar de brief, waar het om gaat was volgens de "Frankfurter Zeitung" van 11 October 1914! Was dan zoo langen tijd in het postkantoor de dienst gedesorganiseerd? Zoo ja,

1800 dan ontbreekt toch ergens iets aan de leiding.

Voor den goeden naam van onzen postdienst in het buitenland achten wij het een dringenden eisch dat een ernstig onderzoek geschiedt, zoo mogelijk een onderzoek door personen, die zelfs niet een verwijderd belang kunnen hebben bij eenigen uitslag van het onderzoek.

1805

DE OORLOG.

Op het Westelijk oorlogstooneel.

De strijd aan de Yser.

1810 De "Vlaamsche Gazet" drukt een brief af van een Belgisch soldaat, die als telegrafist bij het leger in Veurne-Ambacht werkzaam is. Het volgende is er aan ontleend:

"Dixmuiden, Pervijssse, Yperen liggen alle verguisd. De lijken zijn op het kerkhof uit den grond geschoten. In de omliggende streken vindt ge in al de weiden alle 5 à 6 meters eene "marmit", d.i. een door een granaat geploegde put, welke voor de 12 cm. kanonnen ongeveer 1,5 meter diep is en 2½ meter doorsnee heeft, en voor de stukken van 28 cm. zoo iets van 3 meter diepte en 4 meter doorsnee. In deze putten worden onze dooden begraven. De aarde is hier letterlijk omgeploegd door de granaten en de huizen werden nu nederig vertegenwoordigd door een steenhoop.

1815 Onze divisies lossen beurtelings de eerste vuurlijn af na een tiental dagen loopgraafleven (in dit seizoen), om in de tweede lijn wat uit te rusten. Onnoodig u te melden, hoe aangenaam het is, in die kille aarde, ineengedoken en onbeweeglijk dagen en nachten bij 't gure winterweder door te brengen, en dan rollen de "brisants" en "shrapnells" boven uw hoofd door de luchtruimte en ontploffen als een zandhoos in den grond.

1820 Wee! als de loopgraven ontdekt zijn, want de dood wordt met oorverdoovend gekraak in het ronde gezaaid.

1825 Van de gekwetsten wil ik niet spreken. Dit is onmenselijk. Het komt dikwijls voor, dat de loopgraven niet voorzien kunnen worden van mondbehoefden, aangezien zij door

- 1830 de obussenregen niet genaakbaar zijn. Begrijp dan het lot dier heldhaftige jongens onder zulke omstandigheden. In hoeveel loopgraven steeg het water niet tot 20 of 30 centimeter?
- De telegrafisten hier hebben het ook niet beneden de markt. Onze verschansingen worden beschoten met shrapnells, soms met brisants. Dan kruipen we op onzen buik door het slijk voort, naar de loopgraven, die verbonden moeten worden met het
- 1835 hoofdkwartier. Dit is een sport, om van dikke menschen magere te maken. Natuurlijk moet er één van onze mannen bij het toestel dienst doen. Hij wordt dan na één of twee dagen afgelost. Zoo krijgt een ieder zijn beurt, om in den dans te treden. Vandaag of morgen is 't mijn toer, op de "post de combat" bij de telefoons... De post de combat No. 1 ligt op 2½ uur gaans van hier, tegen den Yserstroom. Men moet daar 's nachts afgelost worden, anders is men voor de poes. Men riskeert daar zijn huid, maar 't is voor 't vaderland.
- 1840 Nochtans wordt er bij ons niet gevochten, om die eereplaatsen te betrekken, wel integendeel... 't is zoo maar 2½ uur ver door 't slijk te baggeren, tot over de enkels, in een wind om omver te waaien, in een regen, die plast, om ginder, op gevaar
- 1845 af, reeds onderweg getroffen te worden, 24 uren bij de telefoon te zitten, ineengedoken als een opgejaagde muis, in een loopgraaf, welke voor vloer een slijkmassa, voor plafond wat aarde op eenige balkjes vertoont waar het slijkwater voortdurend doorsijpelt."
- 1850 **Van het Zuidelijk oorlogstooneel.**
De Servische overwinning.
- De "Times" heeft van het Servische persbureau te Nisj een uitvoerig relaas ontvangen over de Servische krijgsverrichtingen van 22 September tot 15 December. Uit dit relaas blijkt, dat nadat sedert het begin September de pogingen van den vijand om het
- 1855 Servische gebied binnen te dringen waren belet, de troepen in het noord-westen een gevechtlinie innamen, die zij zes weken lang konden handhaven. Bij zijn aanvallen op deze linie leed de vijand zware verliezen. Intusschen voerde de vijand versterkingen aan – van de Italiaansche grens en landestorm-afdeelingen – zoodat zijn strijdmacht een sterkte kreeg van wel 250 bataljons infanterie.
- 1860 Daar onze troepen, aldus het Servische rapport, over een zeer uitgestrekte linie waren verspreid en de vijand zich sterk had verschanst, achtten we het raadzaam om strategische redenen verder op Servisch gebied terug te trekken, opdat we in staat zouden zijn onder de voor ons meest gunstige voorwaarden slag te leveren. Het resultaat van den terugtocht was dat we Valjewo, Obrenovatsj, Oesjitza en Potsjega
- 1865 opgaven. De beweging werd met succes en in volkomen orde uitgevoerd. Het gevolg van den terugtocht was, dat de vijand bij Iwegrevo de Donau trachtte over te trekken en ons wilde bedreigen in het dal van de Grandeva aan flank en achterhoede. Een poging die mislukte, en waarbij de vijand volkomen verslagen werd.
- Intusschen werd onze achterwaartsche beweging voortgezet en ook Belgrado ontruimd. Nu
- 1870 rukte de vijand op met de bedoeling onze vleugel om te trekken en dit gaf ons aanleiding het offensief te hervatten. Op 2 December werd het bevel tot den offensieven opmarsch gegeven en op 3 December vielen onze troepen aan. Deze aanval was niet verwacht en de Oostenrijkers konden den schok niet weerstaan. Gedurende de eerste drie dagen van den opmarsch (3, 4, 5 Dec.) in het Soevobor hoogland brachten
- 1875 we den vijand een volkomen nederlaag toe – d. w. z. we sloegen de 8e brigade van het 16e corps en het geheele 25e corps, behalve de 11e en 12e brigade, uiteen. Dit deel van de vijandelijke strijdmacht op Valjiwo teruggeworpen, vluchtte in paniek, zeer veel buit achterlatend. De Oostenrijkers deden in die drie dagen wanhopige pogingen om zijn troepen kuip te brengen. Maar tevergeefs, want de
- 1880 rechtervleugel van den vijand werd in den nacht van 5 op 6 December op den rechteroever van de Morava geslagen en des morgens van 6 Decaan het front Lipet-Smrdliekovatsj. De rest van het 15e corps – de 11e en 12e brigade – en het grootste deel van het 13e corps moesten in wanorde vluchten.
- En deze nederlaag der Oostenrijkers werd op 8 December voltooid. De vervolging van
- 1885 den vijand had met groote kracht plaats, ondanks dapperen tegenstand werd hij steeds verder teruggedreven, waarbij tem hevige verliezen werden toegebracht en ten slotte bleef hem niets anders over dan over de Save te trekken. Nog werden vele achterhoede gevechten geleverd, maar op 14 December bereikten de Servische troepen reeds stellingen in de onmiddellijke nabijheid van Belgrado, dat den volgenden dag door de
- 1890 Serviërs werd binnengerukt.
- De Serviërs namen tusschen 3 en 15 December 274 officieren, 26 officieren van gezondheid, 46,000 onderofficieren en soldaten gevangen en vermeesterden drie vaandels, 126 kanonnen, 70 mitrailleurs, 362 munitiewagens, 2000 paarden enz.

1895 **Op Zee.**

Watervliegtuigen in actie.

De Petersburgsche correspondent van de "Times" meldt, dat een Moskousch blad een verhaal bevat over een gevecht tusschen een afdeeling Russische watervliegtuigen en de "Breslau". Toen deze kruiser een poging deed de vuurtoren van Kherson te beschieten (bij Sebastapol) steeg een heele vlucht vliegtuigen op, terwijl tegelijkertijd Russische kruisers opstoomden. De snelheid van de "Breslau" hielp dit schip weinig, de vliegers waren nog sneller en tal van bommen werden op het dek van het schip geworpen. Het was echter niet mogelijk de aangerichte schade na te gaan. De "Breslau" stoomde met volle kracht naar volle zee, inmiddels tevergeefs trachtende de watervliegtuigen met haar kanonvuur te bereiken. Nog over een afstand van vele mijlen zetten de vliegers de vervolging voort, daarop keerden ze ongedeerd te Sebastopol terug.

BELGIË.

1910 **Een rectificatie.**

BRUSSEL, 24 Dec. (W. B.) De "Times" beweert dat de gouverneur-generaal ven Bissing aan de groote Belgische bladen zou hebben verzocht weer te verschijnen, maar dat de directies dit weigerden, zoolang de censuur niet is afgeschaft. Dit bericht is onjuist.

1915 De generaal heeft aan geen enkel blad zulk een verzoek gedaan.

De thans verschijnende, door journalisten geredigeerde bladen, zijn volkomen voldoende voor de behoeften.

DUITSCHLAND.

1920 **Voorraad levensmiddelen.**

BERLIJN, 24 Dec. (W. B.) (Officieel). Een Engelsch blad beweert, dat de "Köln. Ztg." gesproken heeft van gebrek aan graan in Duitschland en aanstaande hongersnood. Dit is onjuist. De "Köln. Ztg." heeft in No. 1235 uiteengezet, dat de landbouwers in Oost-Duitschland, met het oog op de mogelijke prijsverhooging, hun graanvoorraden achterhielden, zoodat West-Duitschland dat meer graan gebruikt dan het voortbrengt, een zekeren nood te gemoet zou kunnen gaan, daar in dit gebied te weinig brood en voedingsmiddelen zouden zijn.

1925 Het Engelsche blad spreekt in plaats van "het achterhouden der graanvoorraden bij de landbouwers" over een algemeen gebrek aan graan in Duitschland, en in plaats van de "mogelijkheid van eenen tijdelijken plaatselijken nood" over een algemeene hongersnood. Dit is een onjuiste voorstelling.

1930 Inmiddels is reeds aan de lacune, waardoor dit euvel was ontstaan, door het vaststellen van maximum-prijzen door den Bondsraad, een einde gemaakt.

1935 **AVONDBLAD Derde Blad.**

"Hollandsche" Belgen.

Onze Londensche berichtgever schrijft d.d. 20 December:

1940 "Ik acht het mijn plicht een waarschuwend woord te richten tot de steun-comités in ons vaderland, die voornemens mochten zijn Nederlanders, welke met Belgen naar ons land waren uitgeweken, naar Engeland te zenden en dat, in het belang dier landgenooten zelve.

1945 Het is mij gebleken, dat den laatsten tijd een aantal Hollanders, die jaren lang in België, met name in Antwerpen, hadden gewoond en daar dikwerf een goed bestaan hadden, na den inval der Duitschers, met de Belgen van geboorte, de wijk namen naar Nederland en van daar te Londen kwamen. Sommigen wisten eigenlijk zelve niet hoe zij hier gekomen waren; zij vertelden dat zij in Nederland gekomen, te Vlissingen of te Rotterdam eenvoudig met den stroom mede, op den boot waren gekomen en in dit land aangekomen. Anderen waren eerst in Holland geholpen, doch kwamen daarna naar Londen, meenende hier gemakkelijk een of andere betrekking te kunnen vinden. Weer anderen, waren, dus vertelden zij mij, door een of ander steun-comité in Nederland, van geld voorzien om naar Engeland te kunnen reizen. (Vermoedelijk in de onjuiste veronderstelling, dat zij Belgen waren. Red. "H.")

1955 Op een hoogst enkele uitzondering na wachte dien menschen hier niets dan verdriet en ellende. Zij bemerkten spoedig dat zij geen kans hebben een betrekking te krijgen en dat zij bij de Engelsche steun-comités geen hulp kunnen vinden, omdat deze, krachtens de subsidie, die zij uit de Britsche schatkist krijgen, alleen mogen helpen Belgen van geboorte, geen Nederlanders of andere vreemdelingen, die in België gewoond hebben.

1960 Wat blijft dan voor jonge uitgeweken landgenooten over te doen? Zich te wenden tot de

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 december 1914

1965 Nederlandsche weldadigheids-vereeniging het "Koning Willemfonds". Het bestuur van dat fonds heeft de Hollandsche uitgewekenen, die zich aanmeldden om steun, tot dusverre steeds naar vermogen geholpen, doch is, aangezien de vereeniging voorzichtig moet zijn met haar fondsen en in de allereerste plaats heeft te letten op de belangen der

1970 Nederlandsche armen, hier reeds jaren woonachtig, tot het besluit moeten komen de uit België uitgeweken Nederlanders slechts éénmaal te steunen, en hen daarna, meldden zij zich weer aan, *alleen te kunnen voorstellen voor rekening van het fonds naar Nederland terug te worden gezonden*. De Vereeniging kan onmogelijk anders handelen, wil zij aan haar verplichtingen tegenover de talrijke, en in aantal toenemende, arme Nederlanders, hier woonachtig, kunnen blijven voldoen.

1975 Het is daarom dat ik Nederlanders, uit België naar hun vaderland uitgeweken, ernstig toeroep: "Komt *niet* naar Engeland, tenzij gij besliste zekerheid hebt hier een betrekking te vinden of het althans een langen tijd te kunnen uitzingen", en tot de steun-comités in ons land zeg ik: "zendt in 's hemelsnaam geen landgenooten naar Engeland, in de meening dat gij zo daarmede helpt, of in de meening dat de Nederlandsche Weldadigheidsvereeniging te Londen wel voor ze zorgen zal, want genoemde vereeniging zal verplicht zijn zulke menschen naar Nederland terug te zenden en hen daarin helpen". Zij zijn in elk geval nog beter af in hun eigen land, dan in een stad als Londen, waar zij totaal vreemd staan, meestal zonder taalkennis en

1980 meestal ook zonder de geringste kans iets te kunnen verdienen."

Een bekendmaking.

De commandeerende generaal te Münster heeft de volgende bekendmaking uitgevaardigd voor het Rijnscheepvaartverkeer tusschen Nederland en Duitschland.

1985 Het Rijnscheepvaartverkeer over de Duitsch-Nederlandsche grens is van 10 December 1914 af aan de volgende bepalingen onderworpen:

10. De opvarenden van alle vaartuigen moeten, zoo zij ouder zijn dan 17 jaar, als zij Duitschers zijn, een legitimatiebewijs, als zij vreemdelingen zijn een pas bezitten, waarop door een Duitschen consul of een Duitsche havenautoriteit de naam van het

1990 schip geplaatst is, waarop de houder van den pas de grens mag passeeren. Slechts op dat schip mag de grens worden gepasseerd.

20. voor de opvarenden van Duitsche nationaliteit moet het legitimatiebewijs bevatten:

1995 a) een uitvoerige persoonsbeschrijving van den houder.
b) een duidelijk portret van den houder.
c) diens eigenhandige onderteekening.
d) een uitdrukkelijke verklaring van de autoriteit, die het bewijs afgeeft, dat de houder de persoon is op de fotografie voorkomend, dat hij het bewijs zelf in tegenwoordigheid dier autoriteit heeft onderteekend, en dat hij in ieder opzicht,

2000 voornamelijk wat spionage betreft, niet verdacht wordt.
Op de photo moet het ambtszegel van de autoriteit, die het bewijs afgeeft, zoo worden gedrukt, dat de afdruk half op het portret, half op het papier van het bewijs komt te staan; een tweede afdruk moet geheel op de fotografie, doch buiten het hoofd worden geplaatst.

2005 Tot het afgeven van deze bewijzen zijn gerechtigd:

a) de politie-autoriteiten van de woonplaats.
b) alle Pruisische havencommandanten of havenpolitie-ambtenaren.

30. De pas voor hen, die behooren tot neutrale staten, moet bevatten:

2010 Alle opgaven, die van 2a tot de d geëischt worden, en moet worden geëischt door een Duitschen consul of vice-consul. Door den burgemeester van de woonplaats van den houder, moet het portret worden afgestempeld, en worden verklaard, dat dit portret den houder voorstelt.

40. Allen die tot vijandige staten behooren wordt het verkeer over de Duitsch-Nederlandsche grenzen verboden.

2015 50. Aan boord der vaartuigen mogen slechts de mannelijke personen boven de 17 jaar de grens overgaan, die volgens de voorschriften, geldig op de plaats van bestemming, voor de bemanning onontbeerlijk zijn. Vrouwelijke personen en mannelijke onder de 17 jaar moeten kunnen bewijzen, dat zij tot de familie van een der opvarenden behooren.

2020 60. Op ieder vaartuig moet een lijst in duplo aanwezig zijn, waarop naam, ouderdom, geboorteplaats en staat, benevens de eigenhandige onderteekening van alle opvarenden boven 17 jaar voorkomen Een exemplaar van die lijst moet, bij de vaart stroomafwaarts te Wesel, bij de vaart stroomopwaarts te Emmerik aan de bewaking worden afgewezen.

70. Scheepvarenden, van Duitsche nationaliteit, die bewijzen kunnen vóór 10 December in Nederland te zijn, en die van vreemde nationaliteit, die bewijzen kunnen vóór 10

2025 December in Duitschland te zijn geweest, kunnen tot 21 December eenmaal de grens overschrijden in de richting van hun geboorteland, zonder de gevorderde stukken te

bezitten, als hun verblijf vóór 10 December en het feit dat zij tot de bemanning van het schip behooren door een Duitschen consul of vice-consul, of door een Duitse havenautoriteit wordt bevestigd.

2030 8o. Verwisseling van vaartuig moet in Duitschland door de havenautoriteiten, in Nederland door een Duitschen consul of vice-consul op het bewijs of den pas worden aangeteekend.

De vluchtelingen.

2035 Men schrijft ons uit Roosendaal:

Nu van regeeringswege getracht wordt de bewoners van het vluchtoord "Java" naar Gouda over te brengen, omdat dit oord niet geschikt zoude zijn voor de vluchtelingen, doet het wel vreemd aan, dat door de bewoners een adres aan den minister is geteekend om hier te mogen blijven. Van de 800 bewoners gaven zich slechts 13 op om naar Gouda overgebracht te worden.

2040 De Belgische minister Helleputte bezocht heden het vluchtoord Java. Hem verzochten de vluchtelingen niet naar elders overgebracht te worden. De minister zeide hun toe bij de Nederlandsche regeering direct stappen daartoe te zullen doen. De inrichting en voeding kwamen hem alleszins geschikt voor.

2045

BEURS EN NIJVERHEID.

De vrijwillige Geldleening.

Voorwaarden van uitgifte der Vrijwillige Leening.

2050 De rente bedraagt vijf ten honderd in het jaar, betaalbaar op twee coupons, verschijnende op 1 Februari en 1 Augustus.

De koers van uitgifte bedraagt honderd ten honderd.

2055 Te beginnen met het jaar 1916 wordt telken jare op 1 Februari een aantal schuldbekentenissen, bij loting aangewezen, à pari afgelost. De geheele aflossing der leening moet voor 31 December 1929 hebben plaats gehad. Algeheele aflossing is niet geoorloofd voor 1 Januari 1918.

Bij volteekening der leening zal in de jaren 1916 en 1917 alsmede, indien de leening alsdan niet geheel zal zijn afgelost, in de jaren 1918 tot 1920 telken jare voor een bedrag van ongeveer f13,750,000 aan schuldbekentenissen worden uitgeloot en daarna een grooter bedrag.

2060 De uitloting geschiedt uiterlijk 6 weken vóór de aflossing.

De rente der aflosbaar gestelde schuldbekentenissen loopt niet langer dan den dag, waarop zij aflosbaar zijn gesteld.

Het recht tot opvordering van het kapitaal der aflosbaar gestelde schuldbekentenissen vervalt tien jaren na den eersten dag, waarop zij aflosbaar zijn.

2065 De inschrijving op de leening wordt opengesteld op alle werkdagen van 2 tot en met 11 Januari van des morgens 9 uur tot des namiddags 1 uur:

a. ten kantore van den Agent van het Ministerie van Financiën te Amsterdam;

b. bij alle betaalmeesters;

2070 c. hij de ontvangers der directe belastingen in gemeenten waar geen betaalmeester gevestigd is;

d. bij de postkantoren ter plaatse waar geen betaalmeester of ontvanger der directe belastingen gevestigd is.

De ingevulde inschrijvingsbiljetten kunnen desgewenscht per post aan bovengenoemde kantoren worden gezonden.

2075 Inschrijvingsbiljetten op 11 Januari na één uur des middags ingekomen, blijven buiten aanmerking.

Deze zijn verkrijgbaar van af Dinsdag 29 December aan de bovengenoemde kantoren alsmede aan alle postkantoren. Desgewenscht wordt aan alle kantoren, waar formulieren verkrijgbaar zijn, hulp verleend hij de invulling daarvan.

2080 De inschrijvingsbiljetten moeten volledig worden ingevuld worden ingevuld en onderteekend volgens de daarop voorkomende aanwijzingen. Onvolledig ingevulde biljetten of biljetten, bepalingen inhoudende, die van de gestelde voorwaarden afwijken, kunnen buiten aanmerking worden gelaten.

De inschrijvingen moeten beloopen bedragen honderd gulden of veelvouden daarvan.

2085 Wanneer het totaal der inschrijvingen, welke aangenomen worden, 2) meer dan f275,000,000 bedragen, geschiedt de toewijzing pondspondsgewijze, met dien verstande, dat aan geen inschrijver minder dan honderd gulden wordt toegewezen en dat op alle inschrijvingen zooveel mogelijk een bedrag van ten minste f10,000 wordt toegewezen, indien daartoe inschrijvingsbiljet het verlangen te kennen wordt gegeven.

2090 Bankiers, makelaars of commissionairs in effecten kunnen tot ten hoogste f10,000 voorkeur krijgen voor iederen deelnemer in den leening, voor wien zij eene verklaring overleggen tot welk bedrag bij voorkeur wenscht.

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 december 1914

Deze verklaringen moeten met een lijst daarvan aan het inschrijvingsbiljet worden gehecht.

2095 Het bedrag, dat op de inschrijvingen wordt toegewezen, wordt door den Minister van Financiën zoo spoedig mogelijk na de inschrijving vastgesteld en bekend gemaakt door opneming in de "Staatscourant".

De stortingen op de toegewezen bedragen moeten geschieden in vier termijnen en wel: van het toegewezen bedrag

2100 1e termijn op 8 Februari 40%
 2e termijn op 8 Maart 20%
 3e termijn op 7 April 20%
 4e termijn op 7 Juli 20%

2105 De te storten bedragen van de eerste twee termijnen worden naar boven, dat van den derden termijn naar beneden afgerond tot een veelvoud van f100. Als vierde termijn - van welken echter voorbehouden wordt de storting niet te doen plaats hebben - wordt het restant gestort. Voor toegewezen bedragen van minder dan f700 geschiedt echter de storting volgens onderstaande tabel.

Toegewezen bedrag.	Te storten termijnen.			
	1	2	3	4
100		100		
200	100	100		
300	100	100	100	
400	100	100	100	100
2115 500	200	100	100	100
600	200	200	100	100

De stortingen kunnen geschieden vóór dat de bovenstaande verschijndagen zijn aangebroken, mits in ronde bedragen van f100 wordt gestort en niet voor den 1sten Februari 1915.

2120 De stortingen moeten plaats hebben op het daarvoor in het inschrijvingsbiljet gekozen kantoor. Gekozen kan worden het hoofdkantoor der Nederlandsche Bank te Amsterdam, elk betaalmeesterskantoor, alsmede het Ontvangers- of postkantoor, waar de inschrijving plaats heeft.

2125 Omtrent de wijze van storting, ingeval de inschrijver de stukken terstond bij de Nederlandsche Bank wenscht te beleenen, wordt verwezen naar het afzonderlijk bericht daaromtrent gepubliceerd van wege het Ministerie van Financiën.

Behalve de hoofdsom moet bij alle stortingen na 8 Februari de reeds verschenen rente van ?en, van 1 Februari af loopenden, rentetermijn worden bijbetaald. Die bijbetaling bedraagt:

2130 Bij stortingen vóór of op 8 Februari...	niets.
	ten honderd.
Bij stortingen van 9 Febr. t/m. 8 Maart	0.41 2/3
Bij stortingen van 9 Maart t/m. 7 April	0.83 1/3
Bij stortingen van 8 April t/m. 7 Mei	1.25
2135 Bij stortingen van 8 Mei t/m. 7 Juni	1.66 2/3
Bij stortingen van 8 Juni t/m. 7 Juli	2,08 1/3
Bij stortingen van 8 Juli t/m. 31 Juli	2.5

Tabellen, waarin deze rente voor elk tijdperk ?n elk veelvoud van f100 is uitgerekend, zijn op aanvraag bij de Nederlandsche Bank en kantoren verkrijgbaar.

2140 Zij, die eene storting doen meer dan 7 dagen na den verschijndag, moeten voor elke zeven dagen, of gedeelte van dien termijn, dat de storting na den verschijndag geschiedt, een bedrag van 1.5 per duizend van de hoofdsom bijbetalen als boete voor de te late storting. Ingeval van storting van den eersten termijn op den 16den Februari, d.i. 8 dagen na den verschijndag, moet derhalve 3 per duizend worden bijgestort.

2145 Ingeval iemand in gebreke blijft om de stortingen waartoe hij zich verbonden heeft te doen, kan het te storten bedrag hij parate executie op zijn bezittingen worden verhaald.

2150 Bij elke storting worden terstond definitieve schuldbekentenissen ten bedrage van de gestorte hoofdsom uitgereikt.

Een voorloopig receptis kan echter worden uitgereikt bij stortingen, welke meer dan 8 dagen vóór den verschijndag plaats hebben, welk receptis uiterlijk na dertien dagen tegen de definitieve stukken wordt verwisseld.

2155 Aan elke schuldbekentenis is een stortingsbewijs verbonden tot hetzelfde bedrag. Ingeval van uitschrijving van een gedwongen leening kunnen deze stortingsbewijzen worden afgescheiden van het stuk en dienen tot storting op die leening tot het bedrag daarin vermeld (zie hieronder).

Aan bankiers, makelaars in effecten en commissionairs in effecten, mits in Nederland

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 december 1914

- 2160 gevestigd of, voor zoover in Nederlandsch-Indië gevestigd, in Nederland een kantoor hebbende, wordt een provisie toegekend van 1/4 pCt. over het bedrag der hun toegewezen inschrijvingen.
- Aan andere personen dan hiervoor genoemd, die voor f1.000.000 of meer hebben ingeschreven en zich in hun inschrijvingsbiljet hebben verbonden om voldoende waarborgen te geven, dat zij binnen zes maanden na de storting de schuldbrieven tot
- 2165 ten minste drie vierden van het hun toegewezen bedrag niet zullen vervreemden, wordt eene vergoeding van een vierde ten honderd over dat bedrag toegekend.
- De provisie en vergoeding worden uitbetaald bij het agentschap van het ministerie van financiën te Amsterdam tegen kwitantie, waarvan formulieren aldaar verkrijgbaar zijn.
- 2170 *Gedwongen leening.*
- Ten einde elkeen in staat te stellen te berekenen voor welk bedrag hij, ingeval het totaal bedrag dat wordt ingeschreven op de vrijwillige leening onvoldoende is, zal worden aangeslagen in de gedwongen vier percent leening, volgt hier alsnog de mededeeling van de regeling der aanslagen in de gedwongen leening.
- 2175 A. Personen die aangeslagen zijn – of alsnog worden – in de Vermogensbelasting over het dienstjaar 1914/1915 (vermogenstoestand op 1 Mei 1914) voor een vermogen van f75.000 of meer, zullen in de gedwongen leening hebben deel te nemen volgens onderstaande tabel:
Vermogens	Verplichte deelneming in percenten van het vermogen (naar boven af te ronden tot een veelvoud van f200).
75.000 tot en met 99.000	1
100.000 tot en met 124.000	1.5
2185 125.000 tot en met 149.000	2
150.000 tot en met 199.000	2.5
200.000 tot en met 299.000	3
300.000 tot en met 399.000	3.5
400.000 tot en met 499.000	4
2190 600.000 tot en met 749.000	4.5
750.000 tot en met 999.000	5
1.000.000 tot en met 1.499.000	5.5
1.500.000 tot en met 1.999.000	6
2.000.000 tot en met 4.999.000	6.5
2195 5.000.000 en hooger	7
- B. Naamlooze vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandelen, coöperatieve vereenigingen en onderlinge verzekeringsmaatschappijen, welke in de bedrijfsbelasting zijn of worden aangeslagen wegens uitdeelingen tot een totaal bedrag van f10,000 over een boekjaar, dat geëindigd is in het tijdvak van 1 Mei 1913 tot en met 30 April 1914, zijn verplicht deel te nemen tot een som gelijk aan de helft der volgens de wet op de bedrijfsbelasting belastbare uitdeelingen over het hiervoor aangeduide boekjaar.
- 2200 *Voorbeeld van het verband tusschen de vrijwillige leening en de eventueele gedwongen leening.*
- A heeft ingeschreven in de vrijwillige leening voor f5000. Indien de gedwongen leening wegens onvoldoende inschrijving op de vrijwillige, in werking treedt, wordt hij wegens zijn vermogen van f190,000 (bedrag waarover hij voor het loopende jaar in de vermogensbelasting is aangeslagen) voor deelneming in de gedwongen leening
- 2210 aangeslagen tot een bedrag van $190.000/100 \times 2\frac{1}{2}$ of naar boven afgerond f4800.
- Aan de verplichting tot storting op deze deelneming kan hij voldoen door inlevering van de stortingsbewijzen, welke gevoegd zijn bij zijn 5 obligatiën van f1000 in de vrijwillige leening. Daar deze echter te zamen f5000 vertegenwoordigen en hij slechts f4800 heeft te storten, zal hij één stortingsbewijs terug ontvangen, afgestempeld als
- 2215 gebruikt voor f800 en dit stortingsbewijs zal hij alsnog aan een ander kunnen overdoen, opdat deze daarmee een storting van f200 in de gedwongen leening kunne doen.
- De Minister van Financiën,
TREUB.
- 2220 Bij de beleening van schuldbrieven der vrijwillige leening zal de Nederlandsche Bank genoegen nemen met 5% surplus. Wie dus voor f10,000 inschrijft op die leening kan, indien hij de stukken terstond bij de Bank beleent, aan zijn verplichting tot storting ruim voldoen met f6 à f700, zullende de Bank hem op het onderpand van

Naspeuringen van Paul Theelen: 24 december 1914

- 2225 f10,000 aan stukken f9300, f9400, ja desgewenscht f9500 voorschieten. De rente van zulke voorschotten zal voorshands 5% zijn, dus evenveel als de rente der leening. Schuldbrieven der gedwongen leening zal men vermoedelijk niet kunnen beleenen dan met 20% of meer surplus; zoodat men voor de storting op f10,000 zelf f2000 beschikbaar moet stellen, terwijl men op deze voorschotten minstens 1% meer rente zal moeten
- 2230 betalen dan men voor de leening krijgt.
2) Aan den Minister van Financiën is bij de wet voorbehouden, inschrijvingen af te wijzen, op grond, dat de inschrijver naar zijn meening niet bij machte is het ingeschreven bedrag te storten.
- 2235 **Londensche Beurs.**
LONDEN, 24 Dec. (Reuter.) De volgende beperkingen zullen in werking treden bij de heropening van de beurs.
De minimumprijzen blijven van kracht tot einde Januari, maar kunnen officieel herzien worden.
- 2240 Niemand zal zaken doen in shares, die op de Amerikaansche markt verhandeld worden, tot lager koersen dan het Engelsche equivalent van de New-Yorksche slotkoersen van 30 Juli.
De commissie mag de minimum-prijs vaststellen van alle waarden.
De commissie zal tevens voor de heropening de minima vaststellen voor buitenlandsche
- 2245 staatsschuld en andere waarden, die op verschillende buitenlandsche beurzen verhandeld worden.
Er zal alleen à contant verkocht mogen worden.
Iedere koop zal officieel geregistreerd moeten worden.
Arbitrage-zaken zijn verboden.
- 2250 De leden mogen niet openlijk op de markt bieden.
De makelaars moeten een schriftelijke verklaring afgeven en er moet volledige verzekering worden gegeven, dat eenige order niet ten voordeele strekt van een buitenlandschen vijand.
- 2255 **Bankiersfirma A. Goldfelder.**
De bankiersfirma A. Goldfelder te Warschau biedt de crediteuren 50% aan of de volledige betaling der vorderingen in vijf jaar. Het passief bedraagt Rbl. 1½ miljoen.
- 2260 **Crédit Foncier de France.**
De hypothecaire vorderingen van het Crédit Foncier de France in het door de Duitschers bezette gebied van Frankrijk bedragen fr.55 miljoen. De totale hypothecaire schulden van het bezet departement bedragen één milliard.
- 2265 **Uit de Petroleumindustrie.**
De prijs van ruwen olie is te Baku van 28½ tot 31½ kopeck per poed gestegen.
- Uit Deutschland.**
BERLIJN, 23 Dec. (W. B.) In de bestuursvergadering van de Deutsche Rijksbank, waarin tot de verlaging van het disconto tot 5% werd besloten werd er op gewezen, dat het economisch leven van Deutschland in de laatste maanden in toenemende mate weder in normale banen is gekomen en zich verder de gewijzigde toestanden heeft aangepast. De werkzaamheden zijn aanmerkelijk toegenomen en voor de meeste bedrijven valt nauwelijks een verschil waar te nemen met vreedstijd. Sedert langen tijd reeds is de
- 2275 geldmarkt voortdurend ruim, terwijl de deposito's bij de banken en de inlagen bij de Spaarbanken in bevredigende mate toenemen.
De stand van de Rijksbank is bevredigend, dank zij de voortdurende medewerking van het Deutsche volk om den goudvoorraad te versterken, die door den grooten goudvoorraad in particulier bezit, ook in de toekomst verder zal worden versterkt.
- 2280 Het bestuur der Rijksbank is van meening, dat door de verlaging van het disconto verdere steun en hulp aan het economisch leven zal worden verleend.
- Duitsch-Russische Oorlogskredietbank.**
In een te Elberfeld gehouden buitengewone algemeene vergadering van den "Verein deutscher Fabrikanten und Exporteure für den Handel mit Russland te Remscheid" werd in principe besloten tot de oprichting van een Duitsch-Russische oorlogskredietbank. Het doel der bank zal zijn: het beleenen van aan de bank overgedragen vorderingen, die hunne leden op Rusland hebben en het incasseeren dezer vorderingen na den oorlog. De vorderingen moeten bestaan uit wissels, cheques en open boekvorderingen. Het
- 2290 beleenen van goederen, die weliswaar volgens opdracht voor Russische cliënten werden

vervaardigd, maar niet konden worden verzonden, zal principieel zijn uitgesloten. De bank zal als een vennootschap worden opgericht, eventueel met staatsondersteuning. Het bestuur der bank zal in connectie treden met dat van den Verein der Fabrikanten und Exporteure u. s. w., daar deze vereeniging een wijdvertakt en goed georganiseerd net van betaalde vertegenwoordigers, advocaten enz. over geheel Rusland met inbegrip van Finland en Siberië, en van vele Russische firma's goed op de hoogte is. 2295
Wat het verstrekken van kapitaal betreft, zou dat in hoofdzaak door de leden der Bank worden opgebracht. Getracht zal echter worden een rijksinstelling of enkele Kamers van Koophandel te bewegen in te schrijven voor een zeker deel van het kapitaal of tot 2300 het overnemen van garantie. Van de aan de bank over te dragen vorderingen, die zullen worden beleend, zal 5% als aandeel worden genomen en een vierde daarvan, dus 1 1/4% der vorderingen, worden gestort. Ieder lid zal verplicht zijn, al zijn vorderingen op Rusland bij de bank op te geven, opdat niet goede vorderingen door de leden zelf worden geïncasseerd. In Duitschland zouden ongeveer 2000 firma's in aanmerking komen 2305 om toe te treden en men rekent er op, dat zich ten minste 1500 zullen aansluiten. Deze 1500 firma's hebben naar raming M. 82,500,000 te vorderen en daarvan een vijfde beleend maakt M. 16,500,000. Daar de Rijksbank aan de oorlogskredietbanken tot nu toe een vier- tot vijfvoudig discontokrediet van het geteekend kapitaal heeft gegeven, zou, het viervoudige genomen, een kapitaal van M. 4,125,000 moeten worden opgebracht. 2310 Bij het sluiten der vergadering verklaarden 120 firma's met een vordering van meer dan M. 10 millioen, zich bereid als lid toe te treden.

Uit de Vereenigde Staten.

Omtrent het verloop der New-Yorksche beurs van gisteren wordt nog gemeld: 2315 De fondsenmarkt opende prijshoudend, bijna uitsluitend met belangstelling van de zijde van beroepshandelaren. De zaken bleven beperkt in het vooruitzicht van de feestdagen. Daarna werd de handel levendiger, doch de stemming werd zwakker tengevolge van verkoopen door baissiers, welke werden veroorzaakt door de sterke achteruitgang van den koers van Steels tot 48 pCt. en berichten van buitenlandsche liquidaties. In den namiddag werd, de stemming opnieuw flauwer en gedrukt tengevolge van Europeesch oorlogsnieuws. 2320 De zwakke stemming van de kopermarkt, voornamelijk in electrolytisch koper, dat tot 13 cent is afgedaan, had een ongunstigen invloed op de markt. Pennsylvania's hadden zeer te lijden door de verlaging van het dividend der Pennsylvania Co. van 6 tot 4 2325 pCt. per jaar. De minimum-prijzen van Pennsylvania's zijn vastgesteld op 102, van Southern Pacifics op 81. De markt sloot flauw. Ook obligatiën waren zwak gestemd, omzet \$1,516,000. 2330 Als gevolg van een samensmelting van de N.-Y. Central en de Lake Shore is thans opgericht in de staat Ohio de New Vork Central Railroad met een kapitaal van \$300.000.000. De Public Service Commission in de staat Alabama heeft 10% verhooging toegestaan voor 2335 tusschenstaatsche vrachttarieven.